

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 9-10 kwietnia 2015 r. na kierunku "filologia polska" prowadzonym w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Filologiczno-Historycznym w Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Joanna Pyszny – członek PKA

członkowie: dr hab. Joanna Wójcik – ekspert PKA

dr hab. Violetta Wróblewska – ekspert PKA

mgr Łukasz Łukomski – ekspert ds. formalno-prawnych PKA

Mateusz Gawroński – ekspert ds. studenckich PKA

Krótką informacja o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz trzeci oceniała jakość kształcenia na kierunku „filologia polska” prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia na Wydziale Filologiczno-Historycznym w Filii w Piotrkowie Trybunalskim Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach.

Wizytacja odbyła się z własnej inicjatywy Komisji w ramach harmonogramu ustalonego na rok akademicki 2014/2015. Rozpoczęcie wizytacji poprzedziło zapoznanie się członków Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przekazanym przez władze Uczelni, ustalenie podziału kompetencji w trakcie wizytacji oraz sformułowanie wstępnie dostrzeżonych problemów. W toku wizytacji Zespół spotkał się z władzami Uczelni i Wydziału, analizował dokumenty przedstawione przez Władze Uczelni i Wydziału na potrzeby wizytacji, przeprowadził hospitację zajęć i wizytację bazy dydaktycznej, odbył spotkania ze studentami i pracownikami realizującymi zajęcia na ocenianym kierunku, przeanalizował wylosowane prace dyplomowe.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę.

1) Podstawowym dokumentem, do którego nawiązuje koncepcja kształcenia na kierunku *filologia polska*, realizowanym w Instytucie Filologii Polskiej na Wydziale Filologiczno-

Historycznym Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim, jest *Misja i strategia rozwoju Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach na lata 2012-2020*, zatwierdzona Uchwałą Senatu UJK nr 18/2012. Zgodnie z założeniami tego dokumentu priorytetowe dla edukacji uniwersyteckiej są „dbałość o wysoki poziom badań naukowych i kształcenia akademickiego, systematyczne budowanie współpracy międzynarodowej, upowszechnianie wiedzy, prowadzenie różnorodnych form działalności edukacyjnej i popularyzatorskiej oraz kształtowanie patriotyzmu i przywiązania do uniwersalnych wartości etycznych”; strategia UJK kładzie zaś szczególny nacisk na wysoką jakość i różnorodność oferty kształcenia (Priorytet 2. Edukacja).

Piotrkowska polonistyka wpisuje się w ten sposób myślenia, o czym świadczy dostosowywanie programów kształcenia na ocenianym kierunku do zmian na regionalnym rynku pracy, doskonalenie wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, wspieranie działań stymulujących indywidualizację procesu kształcenia oraz stwarzanie warunków do studiowania przez osoby niepełnosprawne, rozwijanie aktywności studentów poprzez rozwój studenckiego ruchu naukowego i doskonalenie rozwiązań organizacyjnych wspierających jakość kształcenia.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku wpisuje się także w *Strategię rozwoju Wydziału Filologiczno-Historycznego*, zgodnie z którą jednostka zmierza do poszerzenia oferty kształcenia (poprzez rozwijanie i proponowanie nowych specjalności), do podnoszenia poziomu jakości procesu dydaktycznego, rozwoju współpracy z lokalnym środowiskiem pracodawców, uzyskania prawa do nadawania stopnia doktora w zakresie literaturoznawstwa, włączania studentów w badania naukowe i intensyfikacji działań promocyjnych wymiany międzynarodowej wśród studentów.

Pracodawcy przybyli na spotkanie z zespołem oceniającym podkreślali szczególną, edukacyjną i kulturotwórczą rolę, jaką pełni filologia polska w regionie, zwłaszcza w powiatach piotrkowskim, tomaszowskim, bełchatowskim i radomszczańskim, z których wywodzą się również najczęściej kandydaci na studia. Studenci i pracownicy filologii polskiej inicjują i angażują się w lokalne życie kulturalne, aktywnie współpracując z otoczeniem społeczno-gospodarczym, wypełniając tym samym sformułowane w strategii Uczelni założenia uniwersytetu otwartego na otoczenie.

Zgodnie z realizowaną koncepcją kształcenia, studenci filologii polskiej obu stopni mają możliwość wyboru modułów specjalnościowych, dzięki czemu nabywają umiejętności niezbędne w przyszłej pracy zawodowej nauczyciela języka polskiego, dziennikarza, edytora, logopedy czy animatora kultury. O innowacyjności programu świadczy oferta specjalności, która podlega ciągłym modyfikacjom, wynikającym z kontaktów z przedstawicielami pracodawców, monitorowania potrzeb rynku oraz zmieniających się zainteresowań studentów. Program studiów uznać można za różnorodny i elastyczny, umożliwiający wybór indywidualnej ścieżki kształcenia.

2. W procesie ustalania koncepcji kształcenia na filologii polskiej biorą udział przede wszystkim interesariusze wewnętrzni, członkowie uczelnianych, wydziałowych i kierunkowych Ko-

misji WSZJK, Rad Wydziału i Instytutu, doktoranci i studenci wchodzący w skład tych gremiów. Reprezentant interesariuszy zewnętrznych jest członkiem jedynie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Na ocenianym kierunku są jednak budowane i podtrzymywane liczne, różnorodne i nieformalne kontakty z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w trakcie których interesariusze zewnętrzni mogą zgłaszać – i zgłaszają – uwagi i postulaty związane procesem kształcenia, co ewidentnie wpływa na koncepcję kształcenia na ocenianym kierunku oraz perspektywy rozwoju piotrkowskiej polonistyki.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku związana jest z *Misją i strategią rozwoju Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach* oraz strategią rozwoju Wydziału Filologiczno-Historycznego w Piotrkowie Trybunalskim. Program kształcenia jest różnorodny, oferuje szereg ciekawych specjalności, co pozwala elastycznie kształtować ofertę edukacyjną.

2. W procesie określania koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku uczestniczą przede wszystkim interesariusze wewnętrzni; udział interesariuszy zewnętrznych w tym procesie, choć niesformalizowany, jest jednak rzeczywisty.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

1. Kształcenie na kierunku *filologia polska* odbywa się na podstawie programów kształcenia i planów studiów opracowanych zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, dostosowanym od roku akademickiego 2012/2013 do Krajowych Ram Kwalifikacji (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520)*). Przyjęte na Uczelni ramy prawne i organizacyjne w zakresie działań dotyczących budowania programów kształcenia należy uznać za właściwe. Obowiązujące obecnie programy kształcenia na kierunku filologia polska I i II stopnia zatwierdzone zostały *Uchwałą Nr 19/2012 Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 22 czerwca 2012.*

Efekty kształcenia dla kierunku *filologia polska* o profilu akademickim zostały określone w *Uchwale Nr 79/2012 z dnia 21 czerwca 2012 roku* (dla I stopnia) oraz *Uchwale Nr 80/2013 z dnia 21 czerwca 2012 roku* (dla II stopnia). Efekty kształcenia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela przyjęto *Uchwałą Nr 74/2012 z dnia 31 maja 2012 roku*. Nowe specjalności: *filologia polska z twórczym pisaniem* na I stopniu i *filologia polska z edytorstwem* na II wprowadzone zostały *Uchwałą Nr 14/2012 Senatu Uniwersytetu Jana Kocha-*

nowskiego w Kielcach z dnia 29 marca 2012, a filologia polska z logopedią na I stopniu – Uchwałą Nr 11/2013 Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Filia w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 16 maja 2013.

W budowaniu i doskonaleniu koncepcji kształcenia na kierunku *filologia polska* biorą udział w przede wszystkim interesariusze wewnętrzni: nauczyciele wchodzący w skład minimum kadrowego oraz przedstawiciele studentów, tworzący Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia (KZPK), który opracowuje programy kształcenia. Są one następnie kierowane do Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, zatwierdzane przez Radę Wydziału i przekazywane do Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego uczestniczą w pracach programowych na poziomie Wydziału (wchodzą oni w skład Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia), ale – jak zapewniają władze Instytutu – pracodawcy kontaktują się także z KZPK na osobnych, oficjalnych spotkaniach, ustnie opiniując i konsultując zmiany programowe i nowe specjalności. Interesariusze obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym (przedstawiciele „Tygodnia Trybunalskiego”, Radia Bełchatów, firmy wydawniczej oraz szkół, z którymi podpisane zostały porozumienia) potwierdzili ten tryb współpracy, ma on zatem charakter częściowo sformalizowany, choć nie podlega na tym etapie systemowej dokumentacji.

Studia na kierunku *filologia polska* są realizowane w profilu ogólnoakademickim; określono je jako studia jednoobszarowe i umiejscowiono w obszarze i dziedzinie nauk humanistycznych, w zakresie dyscyplin: literaturoznawstwo, językoznawstwo (dyscypliny wiodące), kulturoznawstwo, historia, filozofia. Realizują one również efekty z obszaru nauk społecznych w obrębie poszczególnych specjalności: w zakresie dyscyplin pedagogika i psychologia na specjalności nauczycielskiej oraz dziennikarstwo na specjalności *filologia polska z dziennikarstwem*. Efekty w ramach specjalności, odnoszące się do obu obszarów, nie zostały jednak wyodrębnione spośród kierunkowych efektów kształcenia.

Efekty kształcenia dla filologii polskiej określono zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz odniesiono je do efektów obszarowych w osobnych zestawieniach dla I i II stopnia kształcenia. Świadczą one o całościowym spojrzeniu na kierunek i określają jego tożsamość ze względu na dostosowanie oferty kształcenia do lokalnej specyfiki, ze szczególnym uwzględnieniem ziemi piotrkowskiej (część efektów na II stopniu kształcenia odnosi się bezpośrednio do historii miasta i jego znaczenia dla regionu). W osobnej tabeli określono efekty kształcenia przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela (dla specjalności *filologia polska z uprawnieniami nauczycielskimi*). Cele i efekty kształcenia realizowane na kierunku *filologia polska* w ramach specjalizacji nauczycielskiej zgodne są z obowiązującymi przepisami zawartymi w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 17.01.2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Po zaliczeniu bloków zajęć w zakresie psychologiczno-pedagogicznym oraz dydaktycznym absolwent jest przygotowany od strony teoretycznej i praktycznej do wykonywania zawodu nauczyciela języka polskiego. Dla specjalności nauczy-

cielskiej sporządzone zostały także matryce pokrycia obszarowych efektów kształcenia przez kierunkowe efekty kształcenia – zgodnie z tabelami w ramach specjalności realizowane są wszystkie efekty z obszaru nauk humanistycznych na obu poziomach studiów oraz 12 efektów z obszaru nauk społecznych na I stopniu i 13 – na II.

Dokładna analiza efektów kształcenia nasuwa szereg uwag. Podstawowe zastrzeżenie dotyczy niejednorodnych kryteriów, według których zostały sformułowane ich opisy. Kierunkowe efekty określono albo na dużym stopniu ogólności, albo – w niektórych przypadkach – bardzo dokładnie jak efekty modułowe. Np. ogólnie sformułowany efekt FILPL1A_W14 zakłada, że student „ma przygotowanie do samodzielnego stawiania i rozwiązywania problemów naukowych”, nie wiążąc ich ze specyfiką kierunku; natomiast FILPL1A_W08 w sposób precyzyjny i rozbudowany określa wiedzę studenta, który „definiuje poprawnie podstawowe terminy z zakresu kultury, rozumie ich rolę w kulturze i sztuce, zna założenia i cechy stylów w kulturze europejskiej i znaczących kulturach światowych. Ma wiedzę i potrafi praktycznie rozróżnić odmiany kultury istniejące w dziejach kultury europejskiej i polskiej. Student objaśnia i ma wiedzę z zakresu kierunków w kulturze oraz umiejętności przeprowadzenia analizy i interpretacji założeń i historii tych kierunków w kulturze polskiej i europejskiej, zna wyjaśnienia podstawowych odmian kultury i potrafi wskazać ich cechy w konkretnych dziełach sztuki”. Podobnie sformułowany jest efekt FILPL1A_W09: student „ma podstawową wiedzę z zakresu historii mediów, prawa prasowego, radiowego i telewizyjnego oraz innych przedmiotów wchodzących w skład modułu”, który odsyła bezpośrednio do programu studiów, nie precyzując, o jaki moduł chodzi. Ponieważ w tabelarycznym zestawieniu kierunkowych efektów kształcenia zrezygnowano z wydzielenia efektów specjalnościowych (z wyjątkiem specjalności nauczycielskiej), pojawiają się obok siebie zarówno efekty realizowane na kierunkowych przedmiotach polonistycznych, jak i te związane z poszczególnymi specjalnościami, opisane w sposób bardziej szczegółowy. W efekcie, zgodnie z opisem efektów kształcenia, absolwent I stopnia filologii polskiej zna biegle teorie kulturowe: „rozróżnia i potrafi omówić założenia poszczególnych szkół badawczych kulturoznawstwa” (FILPL1A_W07), opanowując zarazem jedynie „podstawową terminologię literaturoznawczą” i posiadając „podstawową wiedzę teoretycznoliteracką, tj. z zakresu poetyki opisowej i historycznej” (FILPL1A_W03). Efekty FILPL1A_W07 i FILPL1A_W08 wskazują na specjalność *wiedza o kulturze*, a dokładnie powtarzają efekty przedmiotowe, sformułowane w sylabusie Wstępu do wiedzy o kulturze (W01, W02). Z kolei efekty W09, W10, W11 i W12 odsyłają do specjalności *filologia polska z dziennikarstwem*, W17, W18 i W20 – do *filologii polskiej z językiem angielskim*, a W19 i W20 – do specjalności nauczycielskiej (analogiczna sytuacja dotyczy efektów z zakresu umiejętności). Co istotne, przyjęte rozwiązanie zakłada, że każdy student filologii polskiej osiągnie wszystkie założone dla kierunku efekty, co jest nierealne, jeśli wybierze on tylko jedną z oferowanych specjalności.

W niektórych wypadkach nakładają się na siebie zakresy opisów poszczególnych efektów, np. FILPL1A_W05 „ma podstawową wiedzę o historii literatury polskiej i powszechnej oraz historii filozofii (epoki, prądy, kierunki, postaci, formy, konwencje, dzieła, terminy)”

współbrzmi z efektem FILPL1A_W15 „ma podstawową wiedzę o historii literatury polskiej i wybranych instytucjach kultury”; FILPL1A_W03 „zna podstawową terminologię literaturoznawczą i posiada wiedzę o naukach wchodzących w zakres wiedzy o literaturze [...]” powtarza częściowo efekt FILPL1A_W16: „zna podstawową terminologię z zakresu nauki o literaturze i języku”. Wielokrotnie przywołuje się także specjalistyczną wiedzę genologiczną, do której odnoszą się efekty FILPL1A_W03, FILPL1A_W10, FILPL1A_W11.

W pojedynczych wypadkach wątpliwości budzi odniesienie do efektów obszarowych. FILPL1A_W04 „zna najważniejsze założenia i metody analizy i interpretacji tekstów literackich (i innych tekstów kultury)” odsyła do H1A_W02 „zna podstawową terminologię nauk humanistycznych” zamiast do H1A_W07 „zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji różnych wytworów kultury właściwe dla wybranych tradycji, teorii lub szkół badawczych w zakresie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów”. Niejasne jest, dlaczego efekt FILPL1A_W02 „ma podstawową wiedzę o języku polskim w przeszłości, jego źródłach (terminy, procesy)” wskazuje na efekt obszarowy S1A_W08, który brzmi: „ma wiedzę o procesach zmian struktur i instytucji społecznych oraz ich elementów, o przyczynach, przebiegu, skali i konsekwencjach tych zmian”. Zastanawia także brak odniesienia FILPL1A_U13 „potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do praktycznych analiz zjawisk literackich i językoznawczych” do efektu obszarowego H1A_U04 „potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi dla studiowanej dyscypliny w zakresie nauk humanistycznych w typowych sytuacjach profesjonalnych”. Z kolei FILPL1A_U17 „potrafi posługiwać się językiem angielskim na poziomie zgodnym z wymogami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego” odsyła do efektów z obszaru nauk humanistycznych na profilu praktycznym: H1P_U11 i H1P_U14, zamiast do H1A_U07 lub H1A_U08 i H1A_U09.

Zastrzeżenia rodzi również analiza efektów kształcenia założonych dla II stopnia. FILPL2A_W03 „posiada wiedzę z zakresu kierunków i metod badań literackich, zagadnień poetyki oraz praktycznych sposobów analizy i interpretacji dzieła literackiego i innych tekstów kultury” powtarza zakres wiedzy, dotyczący poetyki oraz analizy i interpretacji dzieła literackiego, sformułowany w efektach kształcenia dla I stopnia, nie sugerując w opisie jego pogłębienia. Dziwi, dlaczego student II stopnia nabywa „wiedzę podstawową na temat założeń budowy (struktury), morfologii i ontologii dzieła literackiego” (FILPL2A_W04), skoro budowę dzieła literackiego zajmuje się poetyka, której opanowanie zakładają cytowane wcześniej efekty na I stopniu. FILPL2A_W06 z kolei ma identyczne brzmienie jak FILPL1A_W07: „zna i rozumie terminy związane z dziedzinami nauki występującymi w ramach wiedzy o kulturze, zna teoretyczne założenia poszczególnych stylów i biegle orientuje się w zakresie teoretycznych badań z zakresu kultury. Rozróżnia i potrafi omówić założenia poszczególnych szkół badawczych kulturoznawstwa”. Powstaje tym samym wątpliwość dotycząca wyraźnego oddzielenia od siebie wiedzy i umiejętności, jakie zakładają efekty kształcenia na obu stopniach kształcenia.

Na obu stopniach nie ma efektów kierunkowych, odnoszących się do H1A_W08 „zna i rozumie podstawowe pojęcia i zasady z zakresu ochrony własności przemysłowej i prawa autorskiego”. Odniesienie takie pojawia się co prawda przy cytowanym wyżej FILPL1A_W07, ale nie wydaje się ono uzasadnione. Wspomniany efekt obszarowy mógłby pojawić się przy FILPL1A_W13 „ma opanowany warsztat naukowy i bibliograficzny w zakresie tematu swojej pracy”, ale zrezygnowano z niego, mimo iż przyporządkowano mu 7 innych efektów obszarowych z zakresu wiedzy. Podobna sytuacja zachodzi na II stopniu - FILPL2A_W06 wskazuje co prawda na H2A_W08, trafniejsze wydaje się jednak przyporządkowanie efektu obszarowego do FILPL2A_W17 „ma opanowany warsztat naukowy i bibliograficzny w zakresie tematu swojej pracy”.

Podsumowując, efekty kształcenia ujęto w tabelaryczne zestawienia zgodnie z wymogami KRK, ale ich opis wymaga w wielu miejscach korekt: wyeliminowania powtórzeń, wydzielenia efektów specjalnościowych, dokładnej analizy odniesień do efektów obszarowych, wyrazistszego zaznaczenia różnicy między I a II stopniem kształcenia, a także stylistycznego ujednolicenia. Z potrzeby wprowadzenia zmian w opisie efektów kształcenia zdają sobie sprawę władze Instytutu i przedstawiciele Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, w rozmowach z zespołem oceniającym deklarując ich korekty.

Cele, efekty i treści kształcenia na obu stopniach zostały rozpisane na poszczególne przedmioty i zebrane w 5 modułów: ogólnouczeniowy, podstawowy (inaczej kierunkowy), dyplomowy, moduły specjalnościowe oraz fakultatywne. Przyporządkowano im przedmiotowe efekty kształcenia, które zostały określone w sylabusach przygotowanych przez nauczycieli prowadzących zajęcia z danego przedmiotu. Analiza macierzy dla obu poziomów kształcenia na kierunku filologia polska pozwala stwierdzić, że efekty kształcenia przypisane poszczególnym przedmiotom (w tym praktykom nauczycielskim i zawodowym przypisanym do specjalności) potwierdzają realizację kierunkowych efektów kształcenia i zgodne są z wymaganiami formułowanymi dla obszaru nauk humanistycznych. Macierze na obu poziomach kształcenia w przejrzysty sposób wyodrębniają poszczególne moduły, a specyficzne dla filologii polskiej efekty kierunkowe realizowane są wielokrotnie w poszczególnych przedmiotach, zwłaszcza w module podstawowym (kierunkowym). Sporządzono również osobne macierze pokrycia efektów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela przez kierunkowe efekty kształcenia (na I i II stopniu).

Macierz pokrycia efektów kierunkowych przez przedmiotowe potwierdza, że efekty kształcenia o charakterze specjalnościowym realizowane są wyłącznie w ramach poszczególnych specjalności. Dotyczy to na I stopniu: FILPL1A_W07, FILPL1A_W08, FILPL1A_W09, FILPL1A_W10, FILPL1A_W11, FILPL1A_W12, FILPL1A_W17, FILPL1A_W18, FILPL1A_W19, FILPL1A_W20, FILPL1A_U07, FILPL1A_U08, FILPL1A_U09, FILPL1A_U10, FILPL1A_U11, FILPL1A_U18, FILPL1A_U19, FILPL1A_U20. Na II stopniu według macierzy jedynie w ramach poszczególnych specjalności realizowane są efekty: FILPL2A_W09, FILPL2A_W10, FILPL2A_W11, FILPL2A_W13, FILPL2A_W14, FILPL2A_W16 (jeśli student wybierze moduł

fakultatywny historia w kulturze masowej), FILPL2A_W19, FILPL2A_U09, FILPL2A_U10, FILPL2A_U12, FILPL2A_U13, FILPL2A_U14, FILPL2A_U15, FILPL2A_U16 i FILPL2A_U16 (jeśli student wybierze moduł fakultatywny historia w kulturze masowej). Potwierdza to potrzebę wyodrębnienia spośród kierunkowych efektów kształcenia osobnych efektów specjalnościowych.

Niejasne wydaje się, dlaczego efekt FILPL1A_W15 „ma podstawową wiedzę o historii literatury polskiej i wybranych instytucjach kultury” według macierzy nie jest realizowany na przedmiotach historycznoliterackich. Podobnie podstawowy dla literaturoznawstwa i językoznawstwa efekt FILPL1A_W16 „zna podstawową terminologię z zakresu nauki o literaturze i języku” nie znajduje pokrycia w żadnym przedmiocie z bloku podstawowego/kierunkowego. Z kolei FILPL1A_U13 „potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do praktycznych analiz zjawisk literackich i językoznawczych” jest realizowany w ramach przedmiotów kierunkowych tylko na Dialektologii z elementami socjolingwistyki. Na II stopniu FILPL2A_U16 „potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną do praktycznych analiz zjawisk literackich i językoznawczych” nie znajduje pokrycia w żadnym kierunkowym przedmiocie literaturoznawczym. W pojedynczych jedynie wypadkach odniesienia przedmiotowych efektów do kierunkowych zawarte w sylabusach nie zgadzają się z pokryciem kierunkowych efektów przez przedmiotowe w macierzy; tak jest w wypadku Technologii informacyjnej i Ochrona własności intelektualnej. Dlatego choć generalnie macierze potwierdzają, że wszystkie efekty kierunkowe są realizowane (z zastrzeżeniem dotyczącym efektów specjalnościowych), wskazane byłoby przeanalizowanie atrybucji efektów kierunkowych do przedmiotowych.

Analiza celów i szczegółowych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów (w tym praktyk zawodowych i nauczycielskich) potwierdza możliwość realizacji efektów kierunkowych. Wątpliwość pojawia się w jednym wypadku: efekt kierunkowy FILPL1A_W03 zakłada, że student „posiada wiedzę o naukach wchodzących w zakres wiedzy o literaturze (historia, teoria, krytyka), poetyki opisowej (genologia, stylistyka, wersyfikacja i wersologia, teoria języka poetyckiego) i historycznej (proces historycznoliteracki, gatunek, konwencja, tradycja, prąd literacki, epoka)”. Wśród działów poetyki zabrakło tu kompozycji (nabycie wiedzy w tym zakresie potwierdzają liczne sylabusy), natomiast wersologia (wersyfikacja) oraz stylistyka nie jest realizowana na żadnym teoretycznoliterackim przedmiocie.

Również strukturę kwalifikacji absolwenta można uznać zasadniczo za spójną z założonymi efektami kierunkowymi, z tym jednak zastrzeżeniem, że sylwetki absolwenta opisane została bardzo oszczędnie i ogólnie, zwłaszcza w odniesieniu do poszczególnych specjalności. Jedno- lub dwuzdaniowe opisy nie oddają w pełni przyjętej koncepcji kształcenia – np. absolwent specjalności dziennikarskiej I stopnia nabywa jedynie „umiejętności w redagowaniu tekstów medialnych”, zaś ukończenie specjalności dziennikarskiej na II stopniu „umożliwia studentowi zdobycie i poszerzenie wiedzy z zakresu dziennikarstwa. Student jest przygotowany do pracy we wszelkiego rodzaju mediach”. Z kolei absolwent *filologii polskiej z uprawnieniami nauczycielskimi* jest gotowy nie tylko „do pracy w szkole podstawowej i w gimna-

zjum, w placówkach oświatowych, kulturalnych i samorządu lokalnego”, ale także „w wydawnictwach, czasopismach oraz w mediach elektronicznych”. Zaskakuje określenie, iż a licencjat *filologii polskiej z wiedzą o kulturze*, będzie mógł „w placówkach oświatowych, kulturalnych i samorządu lokalnego”, „pełnić rolę animatora badań literaturoznawczych i językoznawczych”.

Zakres i tryb upowszechniania programów kształcenia regulują odpowiednie procedury ogólnouczelniane (m.in. *procedura upowszechniania informacji*). Studenci mają możliwość zapoznania się z obowiązującymi efektami kształcenia, planami studiów oraz sylabusami, które dostępne są na stronie Instytutu, Wydziału i Wirtualnej Uczelni. Taki sposób upubliczniania został uznany przez studentów na spotkaniu z zespołem oceniającym za odpowiedni i w pełni zadowalający.

2) Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym stwierdzili, że znają efekty kształcenia dla kierunku, są one dla nich zrozumiałe oraz umożliwiają sprawdzenie ich osiągnięcia. Analiza kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia generalnie potwierdza komunikatywność ich opisu oraz zapewnia stworzenie systemu ich weryfikacji. Sporadycznie jedynie zdarzają się sformułowania, których jasność budzić może wątpliwości. Np. efekt kierunkowy FILPL2A_U10 „potrafi zinterpretować teksty dziennikarskie na wyższym poziomie”, FILPL2A_U04 „umie właściwie opisywać poznaną terminologię literaturoznawczą” czy FILPL1A W07: „biegle orientuje się w zakresie teoretycznych badań z zakresu kultury”. Stylistycznej korekty sprzyjającej precyzji wyrażenia wymagają niekiedy efekty przedmiotowe: np. „Zastosowuje wiedzę historyczną w praktyce przy analizie prądów literackich” (Historia literatury polskiej do 1939 (wybrane zagadnienia)), „wykazuje aktywność w zakresie literatury powszechnej jako dialogu kulturowego między narodami” czy „potrafi przeprowadzać analizy historycznoliterackie na wyższym poziomie interpretacyjnym” (Literatura powszechna na II stopniu).

3) Jednostka stosuje etapowy system weryfikacji założonych efektów kształcenia pozwalający na ocenę stopnia ich osiągnięcia. Składają się nań zaliczenia i egzaminy z wszystkich form zajęć przewidzianych w planie studiów, zaliczenia praktyk studenckich oraz złożenie pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego.

Nauczyciele prowadzący zajęcia monitorują na bieżąco osiąganie przedmiotowych efektów kształcenia. System ich weryfikacji dostępny jest w regulaminie studiów oraz w sylabusach, zawierających sposoby weryfikacji efektów realizowanych przez poszczególne przedmioty. Podstawowymi metodami sprawdzenia efektów kształcenia są egzaminy ustne i pisemne oraz prace etapowe: kolokwia, sprawdziany, prace zaliczeniowe, referaty, prezentacje, projekty. Specjalna tabela znajdująca się w sylabusie wymienia także „zadania domowe”, pod którymi kryją się różne formy prac pisemnych oraz „dyskusje”, w ramach których prowadzący ocenia stopień opanowanej wiedzy i umiejętności studenta. Dobór sposobów weryfikacji do poziomu osiągnięcia założonych efektów kształcenia nie budzi zastrzeżeń, brak jed-

nak rozróżnienia na metody ewaluacji cząstkowej i sumującej, a kryteria oceny opisane zostały bardzo oszczędnie jedynie za pomocą ujednoliconych widełek procentowych (np. udział w dyskusji, kolokwium, referaty, prace domowe: 71%-80% na ocenę dobrą). Egzaminy pisemne mogą być przeprowadzane w formie testów, pytań problemowych lub zadań. W przypadku egzaminu ustnego obowiązuje indywidualny protokół zawierający zadane pytania oraz ocenę opisową. Według wprowadzonej na Wydziale procedury archiwizowania prac etapowych nauczyciele mają obowiązek ich gromadzenia i przechowywania do zakończenia cyklu kształcenia studenta. Od roku każda teczka zawierająca prace przejściowe opatrzona zostaje specjalną metryczką, zawierającą m.in. listę prac etapowych. Studenci na spotkaniu z zespołem oceniającym nie mieli zastrzeżeń do obowiązującego w Instytucie systemu weryfikacji efektów kształcenia, potwierdzili, że sposoby i warunki zaliczenia są im znane, dostępne w sylabusach, a także przekazywane przez nauczycieli na pierwszych zajęciach w semestrze.

Zespół oceniający zapoznał się z przedstawionymi mu pracami etapowymi oraz protokołami zaliczeń przedmiotów. Przeanalizowane kolokwia, testy i inne materiały z pisemnych form ewaluacji częściowo jedynie potwierdziły skuteczność stosowanych w Instytucie rozwiązań dotyczących weryfikacji efektów kształcenia założonych dla poszczególnych przedmiotów. Niektóre z ocen wystawionych przez nauczyciela opatrzone były jedynie zdawkowymi komentarzami, np. „praca odtwórcza”, „kompozycja, streszczenie”, część prac pozbawiona była jakichkolwiek uwag czy korekt prowadzącego przedmiot, a w pojedynczych wypadkach nawet oceny. Brak opisowych recenzji pod tekstem pracy władze Instytutu tłumaczyły niechęcią pracowników do formułowania tego typu komentarzy, uznawanych za szkolne i niepotrzebne. Z metodycznego punktu widzenia są one jednak konieczną i istotną dla studenta informacją zwrotną. Uwagę zwróciła również w kilku analizowanych pracach bardzo stara bibliografia przedmiotowa, stanowiąca podstawę referatów studenckich. Dokładne omówienie przeanalizowanych prac etapowych zawiera Załącznik 4.

Potwierdzeniem realizacji założonych na ocenianym kierunku efektów kształcenia jest również ocena z praktyk pedagogicznych i zawodowych. Ich cele, organizację oraz warunki zaliczenia na obu stopniach określa obowiązujący w Instytucie *Regulamin studenckich praktyk pedagogicznych i zawodowych*. Monitorowanie sformułowanych w sylabusach praktyk efektów kształcenia dokonywane jest na podstawie analizy dokumentacji praktyk, przedstawianej przez studenta ich instytutowemu opiekunowi, którego funkcję pełni wicedyrektor IFP. Warunkiem zaliczenia praktyki zawodowej jest realizacja zadań wyznaczonych przez opiekuna praktyk w miejscu pracy, poświadczona wypełnionym dziennikiem praktyk oraz zaświadczeniem o odbyciu praktyki wystawionym przez osobę za nią odpowiedzialną. Opiekun praktyk z ramienia Instytutu nie kontaktuje się w żaden sposób z opiekunem praktykanta (osobiście, telefonicznie czy elektronicznie).

Praktyka pedagogiczna realizowana jest w formie praktyki śródrocznej i ciągłej. Student sporządza w zeszycie praktyk plan zajęć własnych, a przygotowując się do lekcji – jej szczegółowy konspekt, który przedkłada nauczycielowi do akceptacji. Nauczyciel prowadzący potwierdza przebieg i efekty praktyki poprzez podpisanie dziennika praktyk i uzupełnienia

karty informacyjnej o jej przebiegu. Konspekty przeprowadzonych lekcji wraz z oceną i opinią nauczyciela oraz dziennikiem praktyk stanowią podstawę do uzyskania zaliczenia z oceną. Jedynie praktyki śródroczne przewidują hospitacje przeprowadzane przez opiekuna instytutowego. Tylko w wyjątkowych sytuacjach, gdy pojawiają się wątpliwości co do wypełnionej dokumentacji, opiekun z ramienia uczelni kontaktuje się z nauczycielem danej szkoły, w której student odbywał praktyki ciągłe. Jednocześnie władze Instytutu podkreśliły częste nieformalne kontakty i wymianę opinii na temat praktykantów z opiekunami praktyk nauczycielskich.

Zespołowi oceniającemu przedstawiono do wglądu dzienniki praktyk pedagogicznych i zawodowych, w których znalazła się obowiązująca dokumentacja stanowiąca podstawę weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia: wypełniony dziennik praktyk, konspekty lekcji (w wypadku specjalności nauczycielskiej) oraz karty informacyjne zawierające opisowe opinie i oceny opiekunów praktyk. Udostępniona dokumentacja nie zawiera efektów kształcenia zakładanych do realizacji podczas praktyki ani stopnia ich osiągnięcia, dlatego trafną inicjatywą jest wprowadzenie na Wydziale Filologiczno-Historycznym w lutym br. dodatkowych kart informacyjnych weryfikujących efekty kształcenia praktyk zawodowych i pedagogicznych.

Końcowym sposobem weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia na filologii polskiej jest praca dyplomowa. Zasady związane z procesem dyplomowania określa na Wydziale *Regulamin dyplomowania na studiach I i II stopnia* – dotyczą one tematyki pracy dyplomowej, wymogów formalnych oraz określają kompetencje osób prowadzących: promotorem pracy licencjackiej może być osoba posiadająca co najmniej stopień naukowy doktora, a pracy magisterskiej – doktora habilitowanego. Tematy prac dyplomowych opiniowane są przez Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia, a następnie zatwierdzane przez Radę Instytutu (zespół oceniający zapoznał się z aktualną listą seminariów wraz z zatwierdzonymi tematami prac). Promotor przekazuje pracę do przez elektroniczny system antyplagiatowy, a zasady tego postępowania określa *Zarządzenie nr 13/2015 Rektora UJK w sprawie regulaminu określającego tryb i zasady funkcjonowania procedury antyplagiatowej* (system ten znajduje się obecnie na etapie wdrażania, dotychczas procedurze podlegały wybrane losowo prace dyplomowe). Szczegółowe zasady związane z procesem dyplomowania na piotrkowskiej polonistyce regulują *Ramowe wymagania w zakresie pracy dyplomowej w Instytucie Filologii Polskiej*. Określają one formalne i merytoryczne wymagania dotyczące pracy licencjackiej i magisterskiej. Brakuje w nich jednak ustaleń dotyczących przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w tym zasad regulujących zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, który obowiązują studenta na egzaminie dyplomowym. Regulamin dyplomowania wraz z załącznikami dostępny jest na stronie internetowej Instytutu Filologii Polskiej.

Zespół oceniający obejrzał wybrane losowo teczkę absolwentów, zawierające wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego, oglądowi poddano także karty okresowych osiągnięć studentów. Dokumenty zostały sporządzane zgodnie z wymogami

rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

Zespół zapoznał się także z losowo wybranymi pracami dyplomowymi, licencjackimi i magisterskimi, obronionymi w ostatnich trzech latach na studiach stacjonarnych (załącznik nr 4). Reprezentowały one różny poziom merytoryczny i językowy, ich tematy odwoływały się do właściwie dobranej literatury przedmiotu i były zgodne z kierunkiem studiów, choć niekiedy sformułowano je zbyt szeroko w stosunku do problemowej zawartości pracy. Wystawione oceny zostały w niektórych przypadkach zawyżone, a struktura ocen z ostatniego egzaminu dyplomowego potwierdza tendencję do wysokiego oceniania: na 17 wystawionych ocen nie było żadnej oceny poniżej dobrego, połowę zaś stanowił bardzo dobry. Recenzje w większości sporządzone zostały właściwie, zdarzały się w nich jednak sformułowania zbyt oszczędne i ogólne.

Na ocenianym kierunku znaczący rozmiar przybiera skala odsiewu. W dwóch kolejnych rocznikach rozpoczynających kształcenie na I stopniu filologii polskiej w latach 2009/2010 (35 osób) i 2010/2011 (40 osób) aż połowa studentów nie ukończyła studiów (odpowiednio: 18 i 20 osób). Na 11 osób rozpoczynających kształcenie w roku 2011/2012 studia przerwały 3 z nich. Nieco lepiej wygląda sytuacja na II stopniu: na 33 studentów zaczynających kształcenie w roku 2010/2011 studiów nie ukończyło tylko 5, zaś wszyscy studenci zaczynający kształcenie w roku 2011/2012 złożyli egzamin dyplomowy. Autorzy raportu wskazują tu wspólne dla obu poziomów przyczyny: niepodjęcie lub rezygnacja ze studiów, niezłożenie pracy dyplomowej w terminie oraz skreślenie z listy studentów z powodu braku zaliczenia semestru w określonym terminie.

4) Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Monitorowanie karier zawodowych absolwentów odbywa się we współpracy z Akademickim Biurem Karier Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, zgodnie z obowiązującą na Uczelni procedurą *monitorowania karier zawodowych absolwentów*. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia opiniuje opracowane przez Akademickie Biuro Karier UJK kwestionariusze ankiety, a po otrzymaniu Raportu analizuje ich wyniki. Wynikające stąd wnioski mają się stać podstawą zmian w procesie kształcenia na kierunku.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego

ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1)** Założone przez jednostkę efekty kształcenia dla studiów I i II stopnia na filologii polskiej zgodne są z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz koncepcją rozwoju kierunku; zostały również upublicznione. Konieczna jest jednak ponowna redakcja ich opisu w celu wyeliminowania powtórzeń, wydzielenia efektów specjalnościowych, dokładnej analizy odniesień do efektów obszarowych i wyrazistszego zaznaczenia różnicy między I a II stopniem kształcenia. Macierze dla obu poziomów kształcenia potwierdzają realizację kierunkowych efektów kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie, z zastrzeżeniem dotyczącym efektów kształcenia o charakterze specjalnościowym, które realizowane są wyłącznie w ramach poszczególnych specjalności.
- 2)** Efekty kształcenia dla programu studiów na ocenianym kierunku zostały sformułowane w sposób zrozumiały i komunikatywny, zapewniający stworzenie odpowiedniego systemu ich weryfikacji.
- 3)** Obowiązujący na filologii polskiej system weryfikacji efektów kształcenia uznać można za przejrzysty i prawidłowy, umożliwiający zmierzenie oraz ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach; jest też powszechnie dostępny. Zastrzeżenia budzi sposób oceniania pisemnych prac etapowych i dyplomowych.
- 4)** Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, na tym etapie trudno jednak jeszcze ocenić wpływ przeprowadzonych ankiet na doskonalenie jakości kształcenia.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1) Studia na kierunku *filologia polska* zgodne są z profilem ogólnoakademickim, realizowane na poziomie I i II stopnia. Wskazane w programie kształcenia dyscypliny naukowe mieszczą się w obszarze nauk humanistycznych: literaturoznawstwo, językoznawstwo (dyscypliny kierunkowe), kulturoznawstwo, historia, filozofia (realizowane przez przedmioty specjalnościowe i ogólnouczelniane) oraz społecznych: pedagogika, psychologia, dziennikarstwo (w ramach przedmiotów specjalnościowych). Programy opracowane zostały dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz powiązane z założonymi dla kierunku efektami kształcenia. Obecnie kształcenie odbywa się na studiach stacjonarnych obu stopniu, zgodnie z programem kształcenia dostosowanym do wymagań KRK, przy czym ze względu na brak naboru w 2014 r. nie ma obecnie pierwszego rocznika na studiach I i II stopnia. Wprowadzone po 2012 r. modyfikacje programowe wiązały się jedynie z wprowadzeniem na II st. wychowania fizycznego oraz – od tego roku akademickiego – przekształceniem przedmiotu Warsztaty twórczego pisanie w Polską krytykę literacką. Większe zmiany w programie kształcenia planowane są w roku 2015/2016.

Studia I stopnia na filologii polskiej trwają sześć semestrów, którym przypisano łącznie 180 punktów ECTS, a całkowita liczba godzin w pełnym cyklu kształcenia wynosi 2449 godzin dydaktycznych. Studia II stopnia trwają cztery semestry i obejmują łącznie 120 punktów ECTS, zaś liczba godzin realizowanych w trakcie dwuletniego kształcenia wynosi 1500. Zwraca uwagę bardzo wysoka liczba godzin na obu poziomach, zwłaszcza II stopniu, stanowiąca duże obciążenie dla studenta, który zgodnie z założeniami programu może jeszcze realizować dodatkowe specjalności oraz przedmioty wybieralne z oferty ogólnouczelnianej, powiększając tym samym znacząco sumę godzin kontaktowych. Władze Instytutu tłumaczyły obecny stan przychyleniem się do próśb studentów o zwiększenie godzin niektórych trudnych dla nich przedmiotów; jednocześnie deklarują zmniejszenie obciążenia godzinowego w planowanych modyfikacjach programu od kolejnego cyklu kształcenia.

Program studiów na obu poziomach składa się z pięciu modułów: ogólnouczelnianego, podstawowego/kierunkowego, dyplomowego, specjalnościowego oraz fakultatywnego. Podstawę kształcenia polonistycznego stanowi moduł kierunkowy, który na studiach I stopnia obejmuje przedmioty historyczno- i teoretycznoliterackie, naukę o współczesnym i historycznym języku oraz Historię filozofii. Przedmioty w ramach modułu ogólnouczelnianego, które realizowane są zgodnie z *Uchwałą Nr 53/2013 Senatu Uniwersytetu Jana Kochanowskiego z dnia 26 września 2013 roku*, zapewniają znaczące poszerzenie wiedzy polonistycznej i humanistycznej: należą do nich m.in. Historia Polski na tle dziejów powszechnych na I stopniu i Elementy dziejów cywilizacji na II, lektoraty oraz Technologia informacyjna, Ochrona własności intelektualnej i Przedsiębiorczość (na I stopniu). Moduł dyplomowy na obu poziomach kształcenia zawiera dwa przedmioty: Wykład monograficzny oraz Seminarium dyplomowe. W ramach modułu specjalnościowego studenci wybierają między sześcioma specjalnościami na I stopniu: *filologia polska z wiedzą o kulturze*, *filologia polska z dziennikarstwem*, *filologia polska z językiem angielskim*, *filologia polska z twórczym pisaniem*, *filologia polska z uprawnieniami nauczycielskimi*, *filologia polska z logopedią* oraz 5 specjalnościami na stopniu II: *filologia polska z wiedzą o kulturze*, *filologia polska z dziennikarstwem*, *filologia polska z edytorstwem*, *filologia polska z uprawnieniami nauczycielskimi*, *filologia polska z wiedzą o kulturze z uprawnieniami nauczycielskimi*. Moduł fakultatywny daje studentowi możliwość wyboru między dwoma blokami przedmiotów, zróżnicowanymi na I i II stopniu, przy czym na każdy z tych bloków składają się 4 przedmioty. Tak zbudowany program pozwala na osiągnięcie kierunkowych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta filologii polskiej, obejmującej kształcenie polonistyczne, wiedzę ogólnohumanistyczną, specjalnościową oraz indywidualizację kształcenia przez wybór przedmiotów fakultatywnych – z zastrzeżeniem, że część kierunkowych efektów kształcenia realizowana jest tylko w ramach wybranych specjalności. Absolwent I stopnia piotrkowskiej polonistyki posiada po ukończeniu studiów wykształcenie humanistyczne oraz podstawową wiedzę o historycznym i współczesnym rozwoju języka polskiego, historii literatury polskiej i powszechnej, oraz teorii literatury ze szczególnym uwzględnieniem poetyki, rozumie i analizuje zjawiska i procesy literackie, językowe i kulturowe; ma także wiedzę i umiejętności w zakre-

się wybranej specjalności. Student II stopnia ma możliwość te kompetencje polonistyczne rozszerzyć i pogłębić także poprzez wybór jednej ze oferowanych specjalności.

Plany studiów na ocenianym kierunku obejmują wszystkie przedmioty z podziałem na semestry, przypisaną im liczbą godzin, punktacją ECTS, formą zajęć oraz sposobem zaliczenia przedmiotu. Przedmioty ogólnouczelniane oraz kierunkowe, realizowane przez wszystkie semestry studiów na obu poziomach kształcenia, są obowiązkowe. Student filologii polskiej ma również możliwość budowania własnej ścieżki kształcenia dzięki ofercie przedmiotów do wyboru. Na I stopniu należą do nich: moduł dyplomowy (Wykład monograficzny 3 ECTS i Seminarium licencjackie 16 ECTS), specjalnościowy (30 ECTS w wypadku specjalności *filologia polska z wiedzą o kulturze*, *filologia polska z dziennikarstwem*, *filologia polska z twórczym pisanem*, *filologia polska z uprawnieniami nauczycielskimi* oraz odpowiednio 57 i 60 ECTS na *filologii polska z logopedią* i *filologii polskiej z językiem angielski*) oraz fakultatywny (15 ECTS). Program studiów II stopnia przewiduje do wyboru następujące moduły: dyplomowy (Wykład monograficzny 2 ECTS i Seminarium magisterskie 22 ECTS), specjalnościowy (*filologia polska z wiedzą o kulturze*, *filologia polska z dziennikarstwem*, *filologia polska z edytorstwem*, *filologia polska z uprawnieniami nauczycielskimi* po 25 ECTS i *filologia polska z wiedzą o kulturze z uprawnieniami nauczycielskimi* – 53) oraz fakultatywny (15 ECTS). Cenną inicjatywą jest stworzenie modułów fakultatywnych otwartych dla studentów zarówno filologii polskiej, jak i historii. Student może również skorzystać z oferty przedmiotów wybieralnych realizowanych przez pozostałe jednostki UJK, Filia w Piotrkowie Trybunalskim (zespół zapoznał się z aktualną listą zajęć wybieralnych na kierunku w roku akademickim 2014/2015). Liczba punktów ECTS związanych z przedmiotami do wyboru przekracza zatem zgodnie z [rozporządzeniem](#) 30% ECTS na danym poziomie kształcenia.

Władze Instytutu nie sygnalizowały trudności z wyborem przedmiotów fakultatywnych (grupy zawiązują się dzięki otwarciu tych zajęć również dla studentów historii); dotyczy to także wyboru seminariów dyplomowych – możliwe jest utworzenie niewielkiej, nawet 3-osobowej grupy seminaryjnej. Swobodny wybór wskazanych przedmiotów potwierdzili także studenci obecni na spotkaniu z zespołem oceniającym. Warto jednak zauważyć, iż decydując się na jeden z dwóch modułów fakultatywnych oferowanych na danym stopniu kształcenia, student wybiera jednocześnie wszystkie 4 związane ze sobą przedmioty; elastyczność w kształtowaniu własnej ścieżki dydaktycznej jest więc w pewnym sensie ograniczona.

Analiza modułu specjalnościowego nasuwa kilka istotnych spostrzeżeń dotyczących zróżnicowania treści programowych na obu poziomach kształcenia oraz organizacji procesu dydaktycznego (sposobu wybierania poszczególnych specjalności). I tak specjalność *Filologia polska z wiedzą o kulturze* na I oraz II stopniu mają bardzo zbliżone treści kształcenia oraz efekty przedmiotowe, mimo iż nazwy przedmiotów niekiedy różnią się od siebie. Analiza i interpretacja dzieła sztuki na II stopniu to ten sam przedmiot co Analiza i interpretacja tekstu kultury (semioza znakowa) na I, na obu stopniach powtarza się również Wiedza o teatrze, filmie i TV, Estetyka i Wiedza o kulturze, taki sam jest też sylabus do praktyk dla obu pozo-

mów. Trudno uznać zatem, że przedmioty na II stopniu poszerzają wiedzę i umiejętności zdobyte na stopniu I. Na specjalności dziennikarskiej powtarza się z kolei przedmiot Historia mediów, którego celem jest pogłębienie wiedzy zdobytej na I stopniu – treści i efekty kształcenia w obu sylabusach są jednak bardzo zbliżone do siebie. To samo dotyczy Warsztatów dziennikarskich oraz sylabusów praktyk. Podobieństwo programowe wykazuje również specjalność filologia polska z edytorstwem oraz filologia polska z twórczym pisanem – trzy przedmioty noszą tu takie same nazwy (Poezja najnowsza – warsztaty, Proza najnowsza – warsztaty, Warsztaty z zakresu Public Relations) i choć dyrekcja Instytutu zapewnia, że treści kształcenia realizowane są w ich ramach z innej, specjalnościowej perspektywy, to jednak nie przekonują do tego sylabusy przedmiotowe. Również Stylistyka alternatywna w ramach *filologia polska z twórczym pisanem* mimo intrygującej nazwy realizuje materiał praktycznej stylistyki.

Można zatem powiedzieć, że wyżej opisane specjalności w znaczącej mierze powtarzają na obu stopniach cele, efekty i treści programowe. Władze Instytutu wyjaśniły jednocześnie, iż specjalności nie są nastawione na kontynuację, a studentom II stopnia na spotkaniach informacyjnych zaleca się wybór nowej, odmiennej od tej zrealizowanej na I stopniu, specjalności. Trzeba jednak zaznaczyć, że program studiów nie zawiera takiej informacji, a zmienione nazwy przedmiotów sugerować mogą różnice między I a II poziomem kształcenia.

Wybór specjalności odbywa się na zorganizowanych w tym celu spotkaniach ze studentami. Ze względu na nieliczne roczniki może ruszyć na danym roku tylko jedna specjalność, co do wyboru której studenci powinni się porozumieć. Istnieje co prawda możliwość realizacji drugiej specjalności, ale także po zebraniu grupy chętnych osób i poza obowiązkowym dla ukończenia studiów limitem punktów i godzin. Obecnie na I stopniu funkcjonują dwie specjalności, a na II – aż 4 przy niewielkiej liczbie studentów, co jest możliwe, ponieważ niektóre przedmioty powtarzają się w poszczególnych specjalnościach, dzięki temu nawet jedna osoba może realizować daną specjalność. W gruncie rzeczy wybór jest więc pozorny, w konsekwencji powoduje maksymalne obciążenie dodatkowymi godzinami, choć przyznać należy, iż studenci nie wyrażali negatywnych opinii na temat organizacji dydaktyki w module specjalnościowym. Obecną sytuację determinują rzecz jasna obiektywne trudności związane z niskim naborem na studia, wskazane byłoby jednak w ramach możliwości Instytutu urealnienie wyboru oraz przemyślenie sposobu naboru na specjalności.

Odmienne zasady dotyczą naboru na specjalność nauczycielską na II stopniu. Studenci nieposiadający przygotowania psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego, na poziomie II etapu edukacyjnego (*Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*) obowiązkowo realizują ten moduł. W skład modułu uzupełniającego wchodzi trzy przedmioty: Psychologia rozwojowa i społeczna (II etap edukacyjny) – 30 godzin dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, Dydaktyka szczegółowa literatury i języka polskiego (II etap edukacyjny) – 60 godzin dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych,

Praktyka pedagogiczna z języka polskiego w szkole podstawowej – śródroczna (60 godzin dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych).

Kształcenie nauczycieli odbywa się na kierunku zgodnie z obowiązującymi standardami: absolwent, który wybrał specjalność nauczycielską, jest przygotowany od strony teoretycznej i praktycznej do wykonywania zawodu nauczyciela języka polskiego po zaliczeniu zajęć z modułów pedagogiczno-psychologicznego oraz metodycznego, w tym także praktyk odbywanych w placówkach oświatowych. Podstawowym celem praktyki pedagogicznej jest kształcenie umiejętności zastosowania zdobytej wiedzy na lekcjach w szkole oraz wszechstronne poznanie szkoły jako podstawowej instytucji edukacji społecznej i miejsca przyszłej pracy zawodowej.

Praktyka na filologii polskiej z uprawnieniami nauczycielskimi trwa zgodnie ze standardami kształcenia nauczycieli łącznie 150 godzin: 30 h – praktyki pedagogicznej ogólnej po 2 semestrze i 120 praktyki pedagogicznej z języka polskiego w szkole podstawowej (praktyka śródroczna ma miejsce w 4 semestrze, praktyka ciągła – po semestrze 4). Praktyka logopedyczna wchodząca w skład specjalności nauczycielskiej na I stopniu odbywa się w gabinetach logopedycznych po 2 semestrze w wymiarze 60 h. Praktyką studentów kieruje logopeda – opiekun praktyk, który odpowiada za organizację zajęć studentów. Absolwent tej specjalności jako logopeda teoretyk nie zyskuje uprawnień do wykonywania zawodu logopedy, jest natomiast przygotowany do podjęcia studiów podyplomowych w tym zakresie. *Filologia polska z językiem angielskim* oprócz godzin przeznaczonych na praktykę pedagogiczną ogólną i z języka polskiego obejmuje dodatkowo praktykę pedagogiczną z języka angielskiego w szkole podstawowej – 60 h po 2 semestrze.

Na II stopniu *filologii polskiej z uprawnieniami nauczycielskimi* – praktyka pedagogiczna obejmuje 150 godzin: 30 h – praktyka pedagogiczna ogólna po 2 semestrze, praktyka pedagogiczna z języka polskiego w gimnazjum – 60 h. (praktyka śródroczna – 3 semestr); praktyka pedagogiczna z języka polskiego w szkole ponadgimnazjalnej – 60 h. (praktyka ciągła po semestrze 2). *Filologia polska z wiedzą o kulturze* z uprawnieniami nauczycielskimi – realizuje dodatkowo 60 h praktyki pedagogicznej z wiedzy o kulturze w szkole ponadgimnazjalnej w semestrze 2. Dokumentacja z przebiegu praktyk pedagogicznych na obu stopniach filologii polskiej pozwala na skuteczną weryfikację efektów kształcenia.

Praktyki zawodowe odbywają się w wybranych przez studentów miejscach zgodnie ze specyfiką wybranej specjalności na podstawie porozumienia w sprawie organizacji praktyk, które w imieniu Uniwersytetu zawiera Prorektor ds. Filii UJK. Praktyka zawodowa na *filologii polskiej z wiedzą o kulturze* odbywa się w wojewódzkich, miejskich i lokalnych instytucjach kultury, a na *filologii polskiej z dziennikarstwem* – w redakcjach czasopism, lokalnych radio-węzłach i telewizjach miejskich. W wypadku obu tych specjalności praktyki mają charakter ciągły i trwają 4 tygodnie – na studiach I stopnia po 4 semestrze, a II stopnia – po 2. Na *filologii polskiej z edytorstwem* na II stopniu przewiduje się praktykę zawodową ciągłą w wydawnictwach i mediach w wymiarze 4 tygodni po 2 semestrze. W czasie trwania praktyk stu-

dent zobowiązany jest do realizacji programu praktyk zawodowych, zgodnie z efektami kształcenia sformułowanymi w sylabusie. Celem praktyk zawodowych jest poznanie specyfiki pracy oraz wykształcenie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy teoretycznej zdobytej na studiach, rozpoznanie własnych możliwości na rynku pracy oraz nawiązanie kontaktów zawodowych. Zarówno miejsca, jak i czas odbywania praktyk pozwalają osiągnąć określone dla nich w sylabusach cele i efekty kształcenia. Na spotkaniu zespołu oceniającego ze studentami nie zgłoszono uwag dotyczących odbywania praktyk zawodowych. Piotrkowscy studenci wysoko ocenili zarówno organizację praktyk, jak i odbywanego w ich ramach procesu kształcenia. Dla skutecznej weryfikacji efektów kształcenia konieczne wydaje się jednakże wdrożenie dodatkowej karty informacyjnej z wypisanymi efektami kształcenia weryfikowanymi przez opiekuna praktyk zawodowych (wprowadzonej w Instytucie w tym roku akademickim).

Zasady budowania systemu punktów ECTS na ocenianym kierunku zgodne są z obowiązującymi przepisami prawa: punkty przyznawane są na podstawie szacowanego nakładu pracy studenta, potrzebnego do uzyskania założonych dla danego przedmiotu efektów kształcenia. Jeden punkt ECTS odzwierciedla efekty kształcenia, których uzyskanie wymaga od studenta 25-30 godzin pracy. Przy obliczaniu nakładu czasu potrzebnego do osiągnięcia efektów kształcenia w sylabusach uwzględniano liczbę godzin kontaktowych, w tym konsultacji, czas niezbędny do przygotowania się przez studenta do zajęć, zebranie materiałów do pracy zaliczeniowej oraz przygotowanie do kolokwium i egzaminu. Wyliczenia godzinowe nie budzą wątpliwości i są skorelowane z przyporządkowaną danemu przedmiotowi liczbą ECTS. Przyjęto zasadę, że przedmiot 30-godzinny wyceniony zostaje na 2 lub 3 ECTS – na tym tle wyróżniają się przedmioty fakultatywne kończące się zaliczeniem z oceną, oszacowane aż na 4 ECTS oraz podobnie wyceniona *Literatura dla dzieci i młodzieży*, co może dziwić, gdy porówna się z nimi kierunkowy przedmiot Historia literatury polskiej (60 h i 4 ECTS), na którym obciążenie lekturowe jest o wiele większe. Nierównomierną wycenę punktową przedmiotów kierunkowych i fakultatywnych władze Instytutu tłumaczyły ogólnouczelnianym ustaleniem przyporządkowującym poszczególnym modułom określoną liczbę punktów do rozdysponowania między przedmiotami wchodzącymi w ich skład. Takie nadmierne usztywnienie ram programu kształcenia nie jest korzystne, warto byłoby przemyśleć i urealnić nakład pracy związany z wskazanymi wyżej przedmiotami. Zauważyć też należy, iż studenci filologii polskiej na spotkaniu z zespołem oceniającym przyznali, iż znają punktację ECTS, nie potrafili jednak wyjaśnić, czemu ona służy i na czym polega system ECTS.

Proporcje między poszczególnymi blokami przedmiotów językoznawczych i literaturoznawczych (teoretycznych i historycznoliterackich) zostały zachowane, choć dziwić może, że godzin literatury staropolskiej jest tyle samo, co współczesnej, zaś literatura powszechna to aż 225 na I stopniu (16 ECTS). Należałoby przemyśleć bardzo wysoką liczbę godzin tego przedmiotu, który ma jednocześnie w sylabusie bardzo oszczędnie i ogólnie sformułowane treści programowe.

Organizacja procesu kształcenia nie budzi większych zastrzeżeń – rozkład zajęć i egzaminów jest właściwy, zajęcia specjalnościowe i praktyki stanowią integralną część procesu kształcenia, a proporcje między zajęciami aktywizującymi studenta a wykładami zostały zachowane. całość Zajęcia dydaktyczne zostały rozłożone równomiernie w poszczególnych semestrach, kolejność zaś wprowadzanych treści kształcenia jest właściwa i logiczna, z jednym tylko zastrzeżeniem, dotyczącym sekwencyjności przedmiotów teoretycznoliterackich. Niejasna wydaje się bowiem przyjęta koncepcja kształcenia, ponawiająca poetykę na I i II stopniu (pod nazwą: Poetyka dzieła literackiego - analiza praktyczna). Na studiach licencjackich przedmiot ten koncentruje się na kompozycji i genologii, pomijając równie istotne działy poetyki, jak wersyfikacja i stylistyka, których opanowanie zakładają kierunkowe efekty kształcenia. W sylabusach obu poetyk na obu stopniach powtarzają się częściowo zagadnienia oraz lektury, zbliżone są też do siebie efekty przedmiotowe – nie ma zatem wyraźnego oddzielenia treści kształcenia na I i II stopniu ani nawet pogłębiania ich trudności. Dziwi również fakt, że na II stopniu przedmiot ten pojawia się dopiero w 4 semestrze, po zakończonym kursie Teorii literatury i Metodologii badań literackich.

Także dobór i układ treści kształcenia na przedmiotach teoretycznoliterackich mogą rodzić pewne wątpliwości. Na kompozycję i genologię przewidziano w ramach poetyki aż 60 h, nie uwzględniając za to pozostałych działów teorii dzieła literackiego (wersyfikacji i stylistyki). Brakuje na I stopniu wyraźnego rozdzielenia zakresu poszczególnych przedmiotów, które nie mają swej specyfiki i nie stopniują trudności – podobne tematy pojawiają się bowiem na poetyce, teorii literatury i analizie dzieła literackiego; metodologia badań literackich na II stopniu formułuje bardzo oszczędnie i ogólnie treści kształcenia, nie sygnalizując oprócz dekonstrukcjonizmu żadnej poststrukturalistycznej metodologii. Powtarzają się treści kształcenia, lektury oraz cele przedmiotów na I i II stopniu (np. poetyka dzieła literackiego i teoretyczne podstawy dzieła literackiego). Cały blok teoretycznoliteracki na obu poziomach kształcenia wymaga przeformułowania i rozdzielenia kompetencji poszczególnych przedmiotów z uwzględnieniem stopniowania trudności oraz zmodernizowania listy lektur.

Istotna uwaga, którą należy sformułować po lekturze sylabusów (a także wybranych prac przejściowych) dotyczy doboru bibliografii przedmiotowej, która nie zawsze uwzględnia aktualne badania naukowe. Widać to np. w lekturach obowiązujących na wykładzie monograficznym na II stopniu (w module dyplomowym), gdzie najnowsze opracowania pochodzą z lat 70. i 80, pojawiając się obok tych z lat 50., co utrudniać musi założony cel przedmiotu: „poszerzenie znajomości literatury romantycznej w jej aspektach antropologicznych”. Warsztaty pisarskie z twórczym pisaniem również zawierają starą literaturę, niekoniecznie związaną z nazwą i celami przedmiotu: kształceniu umiejętności twórczego pisania towarzyszy literatura z zakresu strukturalistycznej analizy i sztuki interpretacji z lat 60. i 70. Odświeżenia listy lektur i uzupełnienia o nowe metodologie literaturoznawcze domagają się również sylabusy teoretycznoliterackie, zwłaszcza na II stopniu.

Uwagę zwraca także fakt, iż przedmioty historycznoliterackie na II stopniu nazywają się tak samo jak na stopniu I – z rozszerzeniem „wybrane zagadnienia”. Treści i cele kształce-

nia realizowane w ich ramach są w dużej mierze zbliżone, często tylko inaczej stylistycznie zredagowane, z zastrzeżeniem, że to wiedza pogłębiona na II stopniu; dotyczy to także Literatury powszechnej oraz Poetyki, podobną literaturę i treści programowe mają także przedmioty w ramach bloku fakultetów (Codziennosc elit oraz Codziennosc prostego człowieka). Konieczne wydaje się w tym kontekście wyraziste zróżnicowanie treści programowych i przedmiotowych efektów kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów, zwłaszcza tych powtarzających się na obu stopniach kształcenia.

Dobrym pomysłem wydaje się połączenie wykładu monograficznego z seminarium dyplomowym w jeden blok – moduł dyplomowy, pod warunkiem jednak, że realizowane w danym roku treści wykładowe stanowić będą merytoryczny kontekst dla problematyki realizowanej w ramach seminarium. Zgodnie z wyjaśnieniami dyrekcji Instytutu nie jest to jednak stosowaną praktyką.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość indywidualizacji studiów w ramach indywidualnej organizacji studiów oraz indywidualnego programu studiów dla osób osiągających bardzo dobre wyniki w nauce. Zasady przyznawania obu form regulują przepisy zawarte w *Regulaminie studiów*. Indywidualizacja procesu kształcenia dotyczy również osób niepełnosprawnych, dla których Dziekan może ustalić indywidualny tryb i warunki odbywania zajęć oraz przyznać dodatkowe godziny na zajęcia i konsultacje. Na piotrkowskiej polonistyce studiuje obecnie 6 osób niepełnosprawnych, niekorzystających jednak z wymienionej wyżej indywidualizacji kształcenia, oraz 12 studentów posiadających indywidualną organizację studiów – ze względu na podjętą pracę lub sytuację rodzinną.

2) Zgodnie z założeniem sformułowanym w Raporcie samooceny, treści programowe zostały tak dobrane, by umożliwić osiągnięcie przynajmniej jednego efektu z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych w przypadku każdego realizowanego przedmiotu. Ich liczba i zakres zależy również od liczby godzin danego przedmiotu oraz jego specyfiki, tak by mogły zostać osiągnięte modułowe efekty kształcenia. Generalnie zakładane efekty kształcenia są powiązane z treściami programowymi, formą prowadzenia zajęć i metodami. W kilku tylko wypadkach nasuwają się pewne wątpliwości.

Dziwi np., że w treściach kształcenia Historii literatury polskiej do roku 1939 – Dwudziestolecie międzywojenne mimo historycznoliterackiego charakteru przedmiotu, zakładającego nabycie przez studenta umiejętności wyjaśniania przemian dotyczących zjawisk literatury Dwudziestolecia (efekt przedmiotowy U03), przyjęto układ niechronologiczny; z kolei efekt przedmiotowy W02 umieszcza wśród kierunków epoki postmodernizm. W ramach Historii literatury polskiej do roku 1939 – literatura staropolska (wybrane zagadnienia) na II stopniu sformułowany został efekt, którego nie zakładają treści kształcenia tego przedmiotu: „Student potrafi analizować teksty antyczne; rozumie cele społeczne dzieł greckiego i rzymskiego antyku”. Współczesna literatura polska (wybrane zagadnienia) na II stopniu za cel obiera: „pogłębienie wiedzy z zakresu historii literatury najnowszej (przełomu XX i XXI wieku)” oraz: „rozpoznanie w zakresie krytyki literackiej, nurtów

w poezji i prozie lat osiemdziesiątych, dziewięćdziesiątych i pierwszego dziesięciolecia wieku XXI”. Jednocześnie nie wszystkie zalecane na przedmiocie lektury odnoszą się do tego okresu, podobnie jak jeden z efektów przedmiotowych: student „posiada wiedzę z historii literatury współczesnej po roku 1945”. Lista lektur na Poezji najnowszej obejmuje twórczość Wata, Białoszewskiego oraz Nową Falę, zaś literaturę uzupełniającą stanowią tu strukturalistyczne podręczniki.

Wśród form kształcenia na ocenianym kierunku dominują wykłady, ćwiczenia i konwersatoria. Proporcje między wykładami a ćwiczeniami są właściwe, na I stopniu na 2449 h zajęć wykłady obejmują 720 h, na stopniu II – 450 h na 1515 ogólnej sumy godzin. Zależność ta wydaje się zaburzona jedynie w wypadku przedmiotów historycznoliterackich na II stopniu, gdzie na 15 h ćwiczeń przypada aż 30 h wykładów.

Wykłady korzystają z form podających z wykorzystaniem metod audiowizualnych i elementów dyskusji. Na ćwiczeniach i konwersatoriach przeważają metody aktywizujące studentów: dyskusje, metody analityczno-interpretacyjne, techniki dramowe, metoda projektów, problemowa, symulacyjna, ćwiczenia redakcyjne. Metody te dostosowane są do specyfiki poszczególnych zajęć, mają w większości charakter tradycyjny, ale wykorzystują również środki audiowizualne (prezentacje multimedialne, programy komputerowe, filmy). Sylabus zawiera osobną tabelę określającą metody weryfikacji efektów kształcenia, wśród których najbardziej enigmatycznie brzmią „zadania domowe”, pod którą to nazwą kryją się formy prac pisemnych. Deklarowane w sylabusach metody są właściwie dobrane do celów i efektów kształcenia i tworzą z treściami przedmiotu spójną całość.

Podsumowując, zauważyć należy, iż program kształcenia na filologii polskiej ma charakter bardzo tradycyjny, zdominowany jest przez przedmioty ogólnouczelniane i kierunkowe o nastawieniu przede wszystkim historycznym (historia Polski, historia filozofii, historia literatury polskiej, gramatyka i stylistyka historyczna, literatura powszechna w ujęciu historycznym) zarówno na I, jak i II stopniu kształcenia. W efekcie pojawia się niebezpieczeństwo powielania treści programowych na studiach magisterskich, co dotyczy również modułów specjalnościowych. Warto byłoby przemyśleć na nowo formułę programu, silniej sproblematyzować treści kształcenia, wiążąc je równocześnie ze specyfiką badań pracowników piotrkowskiej polonistyki, szerzej otworzyć się na nowe metodologie i konteksty kulturowe także w module przedmiotów kierunkowych oraz zwiększyć indywidualizację kształcenia poprzez uelastycznienie ścieżki przedmiotów do wyboru. Warto jednocześnie podkreślić, że zarówno dyrekcja Instytutu, jak i nauczyciele akademicy na spotkaniu z zespołem oceniającym wyrazili potrzebę zmian programowych, zwłaszcza poprzez rozdzielenie treści kształcenia między I i II stopniem filologii polskiej oraz dostosowanie specjalności do zainteresowań potencjalnych studentów i potrzeb rynku pracy.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego

ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowany program studiów generalnie pozwala na osiągnięcie kierunkowych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, z zastrzeżeniem, że część kierunkowych efektów kształcenia realizowana jest tylko w ramach wybranych specjalności. Również czas i miejsca odbywania praktyk pozwalają osiągnąć założonych celów i efektów; kształcenie nauczycieli odbywa się zaś zgodnie ze ministerialnymi standardami. System ECTS działa w sposób prawidłowy. Zastrzeżenia budzi bardzo wysoka liczba godzin kontaktowych na obu poziomach oraz tryb wybierania specjalności, który generuje dodatkowe obciążenie godzinowe. Konieczne jest zróżnicowanie treści programowych oraz przedmiotowych efektów kształcenia w ramach modułów kierunkowych i specjalnościowych na obu stopniach. Przeformułowania i zmodernizowania wymaga blok przedmiotów teoretycznoliterackich. Program studiów zapewnia indywidualizację kształcenia, z zastrzeżeniem dotyczącym programów specjalności, powielających treści kształcenia na I i II stopniu.

2) Zakładane efekty kształcenia zasadniczo są spójne z formą prowadzenia zajęć i stosowanymi metodami dydaktycznymi. Korekt w niektórych wypadkach wymaga korelacja efektów kształcenia z treściami programowymi; lista zalecanych lektur powinna zostać zmodernizowana.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1. Według dokumentacji przedstawionej przez Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Filia w Piotrkowie Trybunalskim, na wizytowanym kierunku: filologia polska (wykazy: *Instytut Filologii Polskiej minimum kadrowe dla kierunku filologia polska studia I i II stopnia rok akademicki 2014/2015* oraz *Instytut Filologii Polskiej pozostali pracownicy na kierunku filologia polska studia I i II stopnia rok akademicki 2014/2015*) w charakterze pracowników naukowo-dydaktycznych w bieżącym roku akademickim w pełnym wymiarze czasu zatrudniano łącznie 15 osób, zaś do minimum kadrowego zaliczono 12 osób, zatrudnionych w trybie mianowania (9 osób) lub na podstawie umowy o pracę (3 osoby). Z tej liczby 4 pracownikom udzielono urlopu zdrowotnego, a 2 naukowego (w tym jednej osobie, która korzystała wcześniej z urlopu zdrowotnego). Struktura kwalifikacji tego zespołu była wystarczająca: 6 osób miało status pracowników samodzielnych, zaś 6 posiadało stopień doktora. W charakteryzowanej grupie dominowały osoby z filologicznym wykształceniem, w tym z kompetencjami w zakresie literaturoznawstwa (9 osób) i językoznawstwa (2); jedna osoba wykazała się kompetencjami w zakresie bibliologii. Wszystkie osoby legitymowały się też dorobkiem publikacyjnym odpowiadającym formalnym kwalifikacjom. Biorąc pod uwagę wskazane kryteria, tj. status naukowy, poświadczane dyplomem specjalności naukowe oraz rozwijane zainteresowania badawcze, można stwierdzić, że struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia obejmuje większość wiedzy i umiejętności potrzebnych do realizacji sformułowanych na ocenianym kierunku studiów efektów kształcenia. W efektach tych, zwłaszcza przy kierunkach filologia polska z wiedzą o kulturze i filologia polska z dziennikarstwem, zawarto jednak odesłania do nauk o kulturze oraz innych dyscyplin akademickich wychodzących przy obowiązujących

ustaleniach (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8.08. 2011 r. w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych) poza obszar nauk humanistycznych, np. odnoszących się do filmoznawstwa i dziennikarstwa. Jednak w minimum kadrowym, jak i w gronie osób prowadzących zajęcia są reprezentowani w nieznacznym stopniu pracownicy z właściwymi kompetencjami, w tym z ukończonymi specjalnościami realizowanymi wcześniej na kierunkach filologia polska, z dorobkiem zorientowanym na tę problematykę, którzy mogą zapewnić realizację tak określonych celów. Uwzględniając ten fakt, można stwierdzić, że struktura kwalifikacji kadry w wymiarze filologicznym pozwala osiągać założone efekty kształcenia, natomiast tam, gdzie wykracza poza dziedziny filologiczne i wkracza w obszary innego typu wiedzy, np. filmoznawstwa czy dziennikarstwa, pojawiają się wątpliwości dotyczące realizacji założonych efektów.

2. Przedstawiona zespołowi ekspertów PKA lista pracowników stanowiących minimum kadrowe ocenianego kierunku filologia polska – jak była o tym mowa – obejmuje 12 nauczycieli akademickich, w tym 6 w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 6 w grupie nauczycieli tzw. niesamodzielnych, ze stopniem naukowym doktora. Wszyscy pracownicy zostali wliczeni do minimum dla obu stopni kształcenia na wizytowanym kierunku. Zespół wizytujący PKA przeprowadził ocenę zgłoszonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich pod względem spełnienia ustawowych wymagań na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z władzami Wydziału Filologiczno-Historycznego Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Filia w Piotrkowie Trybunalskim. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane stopnie naukowe i specjalizację naukową oraz dorobek publikacyjny nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia zgody na wliczenie do minimum kadrowego. Kopie dyplomów znajdujące się w teczkach zostały poświadczane za zgodność z oryginałem. Umowy o pracę oraz akty mianowania zawierają wymagane prawem elementy. W wyniku weryfikacji teczek osobowych, a w szczególności oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku stwierdzono, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają formalne warunki określone w art. 112a Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., Nr 572 z późn. zm.). Stwierdzono także, że wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 131).

Analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala na stwierdzenie, że zostały spełnione warunki określone w § 13 ust. 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 131), mówiące o tym, że „Nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przy-

padku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora”.

Minimum kadrowe w zasadniczej ocenie nie budzi zastrzeżeń pod względem merytorycznym. Dorobek naukowy pracowników wskazanych do minimum kadrowego jest bogaty i obejmuje różne zagadnienia literaturoznawcze, w tym problemy teoretyczno- i historycznoliterackie, także z zakresu literatury dla dzieci i młodzieży, z kultury literackiej, komparatystyki, oraz zagadnienia językoznawcze w aspekcie teoretycznym, chociaż dominują publikacje o zasięgu lokalnym. Ważne miejsce w dorobku naukowym pracowników Instytutu Filologii Polskiej zajmuje problematyka dotycząca kultury miasta – Piotrkowa Trybunalskiego, co należy uznać za cenną inicjatywę służącą budowaniu więzi Uczelni z regionem, a co zgodne jest ze strategią i misją rozwoju jednostki.

Niepokojący wydaje się natomiast fakt, że dorobek naukowy pracowników nie zawsze poświadcza kompetencje do prowadzenia określonego typu przedmiotów, można nawet stwierdzić, że niekiedy nie ma żadnego związku z dydaktyką. Uwagi dotyczą zwłaszcza 5 osób, w tym 3 pracowników samodzielnych i 2 niesamodzielnych. I tak, osoba prowadząca zajęcia z Wiedzy o folklorze (wykład i ćwiczenia, 60 godzin), nie ma w swym dorobku żadnej publikacji poświadczającej jej kwalifikacje folklorystyczne. Fakt ten zapewne rzutuje na niski poziom prac zaliczeniowych (referatów) oraz prac dyplomowych z tego typu zakresu tematycznego powstałych pod jej kierunkiem. Pracownik specjalizuje się w badaniu literatury romantycznej.

Kolejny pracownik jest znawcą historii literatury rosyjskiej, natomiast prowadzi zajęcia z Literatury dla dzieci i młodzieży, do czego nie wydaje się uprawniony z racji braku publikacji z tego zakresu. Warto dodać, że zajęcia tego typu mogliby prowadzić inni pracownicy mający znaczny dorobek dotyczący literatury dla najmłodszych.

Trzeci z pracowników samodzielnych prowadzi warsztaty Public Relations oraz Współczesne techniki komunikacji społecznej, nie mając żadnych publikacji i innego typu poświadczeń tego rodzaju kompetencji, zajmując się głównie literaturą XIX wieku, literaturą dziecięco-młodzieżową oraz edytorstwem.

Podobny problem dotyczy dwóch pracowników niesamodzielnych. Jeden z nich prowadzi zajęcia z zakresu dziennikarstwa i filmoznawstwa, gdy jego dorobek poświadcza jedynie kompetencje filmoznawcze i to w ujęciu literaturoznawczym, nie ma natomiast żadnych prac dotyczących warsztatu dziennikarza. Drugi z kolei, z wykształcenia bibliolog, prowadzi zajęcia z szeroko pojętego dziennikarstwa, chociaż w jego dorobku (należy dodać, że nikłym – 2 publikacje na przestrzeni 2009 i 2010 roku) brak publikacji odnoszących się do tego rodzaju zagadnień. W wypadku pozostałych pracowników można uznać, iż dorobek naukowy poświadcza kompetencje do prowadzenia przydzielonych im zajęć dydaktycznych.

W powyższym kontekście należy stwierdzić, iż zdobyte przez pracowników stopnie w dyscyplinie literaturoznawstwa i językoznawstwa oraz deklarowane przez nich specjalności naukowe są potwierdzone przez udokumentowany dorobek publikacyjny, ale w 5 wypadkach nie mają związku z prowadzonymi niektórymi zajęciami dydaktycznymi (zastrzeżenie nie dotyczy wszystkich zajęć prowadzonych przez te osoby). Omawiany dorobek, jeśli nawet bę-

dzie rozpatrywany indywidualnie i zostanie oceniony jako filologiczny bądź lokujący się na pograniczu filologii i innych dyscyplin, niejako zgodnie ze współczesnymi tendencjami badań interdyscyplinarnych, należy uznać w 5 wypadkach za niewystarczający do zapewnienia rzetelnej jakości niektórych zajęć dydaktycznych i realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Na podstawie analizy umów o pracę, aktów mianowania oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż minimum kadrowe charakteryzuje się znaczną stabilnością. Zdecydowana większość nauczycieli akademickich jest zatrudniona w Uczelni od kilkunastu, niektórzy od ponad dwudziestu lat, a niemal wszystkie akty mianowania oraz umowy o pracę są zawarte na czas nieokreślony. Dla wszystkich nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy od dłuższego czasu. Nawet 2 osoby, które zostały wliczone do minimum kadrowego tuż przed rozpoczęciem nowego roku akademickiego, tj. w lipcu i we wrześniu 2014 roku, są na uczelni zatrudnione od wielu lat.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów kierunku spełnia wymagania (§ 17 ust. 1 pkt. 7) przywoływanego wcześniej rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5. 10 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445). Łączna liczba studentów studiów stacjonarnych (brak studiów niestacjonarnych) na kierunku filologia polska w roku akademickim 2014/2015 wynosi 35 (Raport Samooceny, s.16), wobec tego stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe (12) do liczby studentów jest znacznie wyższy od określonego w przywołanym rozporządzeniu dla kierunku mieszczącego się w obszarze nauk humanistycznych, wynosi bowiem 1:3.

Kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego dla ocenianego kierunku określone przez ich dorobek naukowy oraz tematyka prowadzonych przez nich zajęć dydaktycznych nie są w części wypadków skorelowane. O obsadzie zajęć – jak poinformowano na spotkaniu z Dyrekcją – decyduje w dużej mierze dyrektor instytutu, uwzględniając kompetencje pracowników. Działania te, o czym była mowa, nie są w pełni skuteczne, bowiem analiza obciążeń dydaktycznych nauczycieli akademickich ujawnia pewne nieprawidłowości. Potwierdzone przez specjalność naukową i dorobek kompetencje merytoryczne 5 nauczycieli akademickich nie są w pełni zgodne z tematyką przydzielonych im niektórych zajęć, co może utrudniać osiągnięcie założonych dla tych przedmiotów efektów kształcenia. Nieadekwatne do potwierdzonych kompetencji merytorycznych przydziały zajęć dotyczą jedynie kilku przedmiotów, w związku z tym można uznać, iż polityka kadrowa dyrekcji Instytutu Filologii Polskiej jest właściwa. Czasami napotyka przeszkody natury obiektywnej, władze Instytutu bowiem, kierując się przy obsadzie zajęć kwalifikacjami pracowników, muszą uwzględniać doraźne sytuacje życiowe, takie jak naukowe oraz zdrowotne urlopy pracowników, a także brak naboru studentów na I rok filologii polskiej, co wpływa na konieczność modyfikacji przydziału zajęć. Brak jednak precyzyjnych procedur przydzielania zajęć pracownikom może rzutować na poziom zajęć, a tym samym na realizację zakładanych efektów kształcenia.

Hospitowane przez Komisję zajęcia dydaktyczne należy ocenić pozytywnie pod względem jakości metodycznej, poziomu merytorycznego i aktywności studentów (mimo małej ich liczby), a także relacji między wykładowcą a studentami (Załącznik nr 6).

Biorąc pod uwagę wszystkie omówione kwestie można stwierdzić, że kwalifikacje naukowe nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego, jak i ich dorobek autorski, a także doświadczenie dydaktyczne w większości wypadków są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia, ale w 5 przypadkach budzą wątpliwości, w 1 przypadku merytoryczne (bibliolog prowadzi zajęcia z dziennikarstwa), jeśli chodzi o niezgodność kompetencji poświadczonych publikacjami ze specyfiką prowadzonych niektórych zajęć dydaktycznych..

Chociaż na Uczelni Macierzystej istnieje – jak wynika z penetracji strony internetowej jednostki – Platforma Moodle, nie wprowadzono do tej pory możliwości z jej korzystania w Instytucie Filologii Polskiej, co umożliwiałoby studentom zdobywanie wiedzy oraz umiejętności w dowolnym czasie i miejscu. Pracownicy na spotkaniu z Komisją przyznali, iż słyszeli o jej istnieniu, ale nie korzystają z tej możliwości prowadzenia dydaktyki, poprzestając na tradycyjnych metodach pracy ze studentem. W związku z tym, że nie są zobowiązani do prowadzenia zajęć metodą e-learningu, chociaż wszyscy zatrudnieni w Instytucie mają dostęp do bezprzewodowego Internetu oferowanego przez Uczelnię (wymagane logowanie), nie odbyli w tym zakresie żadnych szkoleń (poza jedną osobą, która uczestniczyła w kursie tego typu, ale w trakcie spotkania z członkami Komisji nie potrafiła określić typu kursu, uzyskanych kwalifikacji i warunków zaliczenia). Sytuacja jest nieco zaskakująca, jako że w trzech modułach specjalnościowych w programie studiów figurują zajęcia z e-learningu (filologia polska z językiem angielskim, filologia polska z logopedią oraz filologia polska z uprawnieniami nauczycielskimi). Nawet jeśli tego rodzaju zajęcia prowadzą osoby spoza minimum kadrowego (z kart przedmiotu wynika, że za przedmiot odpowiada osoba z dyplomem historyka, a jednostką prowadzącą przedmiot jest Instytut Historii WFH), otwartym pozostaje pytanie, w jaki sposób realizuje się praktyczne założenia przedmiotu, przy nikłym dostępie do uczelnianej Platformy Moodle (nie ma na ten temat żadnych informacji w Raporcie Samooceny) i przy opiece merytorycznej osoby legitymującej się wykształceniem w zakresie historii (brak w wykazie prowadzących spoza minimum kadrowego danych o dodatkowych kwalifikacjach tej osoby).

Co jednak warto podkreślić, na Uczelni funkcjonuje „Wirtualny Dziekanat”, umożliwiający – po zalogowaniu studenta bądź pracownika – szybki dostęp z dowolnego miejsca do oferty dydaktycznej, planów studiów, protokołów zaliczeniowych, kart okresowych zaliczeń studentów, ankiet, suplementów, druków, wykazu studentów oraz wykazu pracowników naukowo-dydaktycznych. „Wirtualny Dziekanat” jest częścią większego systemu „Wirtualnej Uczelni”, co wskazuje na wzrastający poziom cyfryzacji Uczelni. Udostępnianie danych regulują stosowne procedury ogólnouczelniane – procedura upowszechniania informacji (WSZJK-U/7), procedura obsługi toku studiów (WSZJK-U/6), procedura zapewniania studentom dydaktycznego, naukowego i materialnego wsparcia (WSZJK-U/5) oraz procedura wprowadzania ocen do Wirtualnej Uczelni (WSZJK-U/16). W tym kontekście niewykluczone, że w najbliż-

szym czasie zostanie również rozpowszechniona wiedza na temat uczelnianej Platformy Moodle, a pracownicy zostaną przeszkoleni w zakresie jej użytkowania.

3. W *Raporcie Samooceny* (s. 2, 40) wśród celów strategicznych Rozwoju Instytutu Filologii Polskiej zbieżnych z Misją i Strategią Rozwoju Uczelni oraz Wydziału na lata 2012-2020 znalazły się zapisy dotyczące m.in. 1) poszerzenia oferty kształcenia, 2) poszerzania oferty studiów podyplomowych; 3) podnoszenia poziomu procesu dydaktycznego; 4) współpracy z lokalnym środowiskiem pracodawców; 4) uzyskania prawa do nadawania stopnia doktora w zakresie historii i literaturoznawstwa; 5) organizacyjnej i merytorycznej opieki nad Studenckimi Kołami Naukowymi; 6) pomocy w organizacji studenckich konferencji naukowych; 7) poprawy polityki informacyjnej o działalności kół naukowych; 8) oferty kształcenia do przedstawicieli różnych grup wiekowych, a nie tylko do aktualnych absolwentów szkół średnich; 9) intensyfikację działań promocyjnych programu LLP-Erasmus wśród studentów. Znaczna część tych celów jest realizowana, m.in. podjęto próbę utworzenia filologii polskiej z logopedią na II stopniu, przywrócenia studiów podyplomowych z logopedii, rozszerzenia oferty dydaktycznej dla studentów 40+. Drugim nurtem rozwoju Instytutu Filologii Polskiej jest wzmocnienie działań związanych z nauką. W związku z tym w najbliższym czasie realizowane będą konferencje naukowe (międzynarodowe, wspólnie z Katedrą Filologii Angielskiej), jak również składane będą kolejne wnioski o granty naukowe. Warto podkreślić, że pracownicy IFP do tej pory wykazywali się znaczną aktywnością w tym zakresie, gdyż w latach 2009-2015 złożono 8 wniosków (MNiSW – 3 wnioski, NCN – 1, NPR – 1, OPUS – 2, NPRH – 1), z czego 7 nie uzyskało finansowania, a 1 – z marca 2015 roku, jest w trakcie oceny. Podejmowane są również starania o kolejne awanse naukowe, jak i nawiązanie szerszych kontaktów z dużymi ośrodkami akademickimi i naukowymi, krajowymi oraz zagranicznymi.

Długofalową realizację tak nakreślonych celów potwierdzają nie tylko wskazane próby modyfikacji oferty dydaktycznej, ale liczba awansów naukowych w grupie prowadzących zajęcia na wizytowanym kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających wizytację (4 habilitacje; jeden przewód habilitacyjny i jedno postępowanie o nadanie tytułu profesora są wszczęte). Ten widoczny rozwój dokonał się za sprawą właściwej polityki kadrowej sprzyjającej podnoszeniu kwalifikacji, dążeniu do stabilizacji kadry dzięki długoterminowym okresom zatrudnienia, urlopom naukowym oraz wprowadzeniu w jednostce udogodnień finansowych i podjęciu działań mających na celu wspomaganie rozwoju naukowego kadry układających się w system wspierania aktywnie pracujących nauczycieli akademickich. Działania te są następujące: konkursowy system zatrudniania promujący aktywność w zakresie podnoszenia kwalifikacji i zdobywania kolejnych stopni naukowych (w konkursie brane są pod uwagę osiągnięcia naukowe i dydaktyczne oraz organizacyjne nauczyciela akademickiego; konkursy są ogłaszane na dostępnej stronie internetowej Uczelni), a także tzw. system promotywacyjny, polegający na corocznym tworzeniu rankingu pracowników UJK, w tym Wydziału, na podstawie przeliczanych na punkty osiągnięć pracownika (regulują tego rodzaju działania dokumenty: „Zasady promotywacyjnego zwiększenia wynagrodzenia dla nauczycieli akademickich”, „Informacje na temat zasad przygotowywania ankiet”), przekładający się na doda-

tek finansowy wypłacany przez dany rok akademicki. W roku akad. 2014/2015 dodatek od 450zł do 150 zł otrzymuje 5 osób wliczanych do minimum kadrowego filologii polskiej. Pracownicy w czasie rozmowy z członkami Komisji pozytywnie wyrażali się o sposobach motywacji i oceny pracowników, a tzw. system promocyjny uznali za sprawiedliwy.

Istotne znaczenie dla rozwoju kadry ma również finansowanie druku prac i serii publikowanych w wydawnictwie uczelnianym, w tym będących pokłosiem cyklicznych konferencji naukowych (w latach 2009-2014 odbyło się ich 11, w tym międzynarodowe) wpisujących się w strategię rozwoju Wydziału. Działania badawczo-naukowe kadry wspierają także zamierzenia IFP w jego dążeniu do pełnej akademickości (docelowo uzyskanie uprawnień do nadawania stopnia doktora) oraz udziału Uczelni w badaniach naukowych związanych z regionem. Niestety, rozwój naukowy pracowników nie wspomaga wymiana z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju oraz za granicą. Śladem współpracy mogą być wspomniane organizowane konferencje naukowe, ogólnopolskie lub międzynarodowe, jak również kolejne planowane w najbliższym czasie (Raport Samooceny s. 29). Nie odnotowano jednak żadnej współpracy instytucjonalnej ani żadnych wyjazdów pracowników na staże, konferencje czy badania zagraniczne (wspomina się w raporcie jedynie o prywatnych kontaktach z ośrodkami zagranicznymi, które próbuje się przekształcić we współpracę opartą na porozumieniach; Raport Samooceny, s. 32). Powyższa uwaga dotyczy również studentów. Jedynie 4 z nich w latach 2011-2013 korzystało z wyjazdu w ramach Erasmusu. Aby osiągnąć satysfakcjonujący poziom internacjonalizacji procesu kształcenia, należałoby uaktywnić zarówno pracowników, jak i studentów na polu współpracy międzynarodowej, gdyż dotąd sporadycznie uczestniczą oni w tej formie wymiany (program Erasmus). Pracownicy na spotkaniu z Kadrami informowali, że mają świadomość istnienia różnych programów wymiany zagranicznej studentów, jak i odbywania staży naukowych za granicą, ale nieoficjalnie wiadomo, iż pierwszeństwo i finansowe wsparcie mają studenci i pracownicy z jednostki macierzystej w Kielcach, co działa hamująco na podejmowanie działań w tym zakresie.

Stabilność i długie okresy zatrudnienia kadry naukowo-dydaktycznej IFP sprzyjają umiarkowanemu rozwojowi jej potencjału naukowego, co potwierdzają dane z lat 2013-2015. Większość osób legitymuje się znacznym dorobkiem autorskim, ale publikowanym głównie w macierzystej uczelni, rzadziej w placówkach naukowych w kraju. Brak publikacji zagranicznych (z wykazu wynika, iż w ostatnich latach tylko jedna osoba opublikowała tekst polskojęzyczny w wersji elektronicznej, będący pokłosiem międzynarodowej konferencji z 2011 roku; brak informacji, czy brała udział w konferencji zagranicznej). Zaobserwowano też pewną niekonsekwencję w zatrudnianiu osób na stanowisku profesora nadzwyczajnego – w jednym wypadku odbyło się to niemal natychmiast po przeprowadzonej procedurze habilitacyjnej (w 2008 roku), w kolejnym wypadku awansowano 2 lata po przeprowadzeniu procedury habilitacyjnej, czyli w 2007 roku, bez potwierdzenia w publikacjach znacznego przyrostu twórczego dorobku oraz z pominięciem procedury recenzyjnej podczas awansu na to stanowisko. Z kolei 4 osoby, które uzyskały habilitację w latach 2012-2014, w tym 2 wliczane do minimum kadrowego (habilitacja 2012), nadal pozostają do tej pory na stanowisku adiunkta, co może rodzić wątpliwości odnośnie do przejrzystości zasad awansowania. Warto dodać, że

jeden z pracowników po habilitacji został od 1 października 2014 roku zatrudniony w Instytucie Historii i Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Filologiczno-Historycznym.

Pracownicy – zgodnie z ustalonymi procedurami – są hospitowani przez Dyрекcję Instytutu, jak również oceniani przez studentów za pośrednictwem ankiet. Gdy oceny z ankiet ewaluacyjnych studentów są rażąco niskie, odbywa się rozmowa z pracownikiem, mająca doprowadzić do wyjaśnienia wszelkich wątpliwości, a niekiedy pracownik bywa odsuwany od prowadzenia zajęć danego typu. Na spotkaniu z kadrą pracownicy wyrażali przekonanie, że wyniki analiz ankiet ewaluacyjnych, które od zeszłego roku obywają się drogą elektroniczną, wpływają pozytywnie na proces kształcenia i są pomocne przy ustalaniu koncepcji zajęć. Zaznaczono jednak, iż studenci chętniej wypełniali ankiety w wersji papierowej niż w wersji elektronicznej, gdyż dawało im to większe poczucie anonimowości, a ponadto do oceny zachęcali nauczyciele akademicki, rozdając ankiety na ostatnich zajęciach. Większa liczba ankiet – zdaniem pracowników – dawała bardziej obiektywną ocenę niż kilka ankiet elektronicznych, ale i tak doceniono ich znaczenie w dalszym procesie kształcenia.

Pracownicy podlegają również ocenom okresowym co 2 lata, wedle wzorca ankiety oceny znanego zainteresowanym, co potwierdzili na spotkaniu z Komisją. Ankieta, której wzór przedstawiono Komisji, uwzględnia zarówno dorobek naukowy, organizacyjny, jak i działalność dydaktyczną. Pracownicy wypełniają ankietę, następnie opiniuje ją bezpośredni przełożony i przekazuje Komisji Oceniającej powołanej przez Dziekana i Radę Wydziału. Procedura oceny wydaje się czytelna, ale chyba nie wszyscy pracownicy zostali w pełni poinformowani o sposobach wypełniania ankiety, bowiem po zapoznaniu się z częścią tegorocznych ocen (odbywała się w czasie prac Komisji w Jednostce) można dojść do wniosku, iż nie wszyscy pracownicy wiedzieli, kto powinien jakie pola wypełniać. W jednej z ankiet, wypełnianych przez kierownika zakładu, w części dotyczącej oceny pracownika przez bezpośredniego przełożonego, ankietowany napisał, iż nie będzie sam siebie ocenił. Tym samym nie zadziałała procedura, wedle której kierownika zakładu ocenia Dyrektor bądź wyznaczona przez niego osoba. Być może tego typu działanie wynika z faktu, iż procedura oceny pracownika w tej formie jest realizowana od niedawna.

Na spotkaniu z Kadrą, poza zgłoszonymi wątpliwościami przedstawionymi powyżej, nikt nie miał zastrzeżeń do systemu oceny i motywowania pracowników. Raczej padały słowa uznania dla poczynań władz Instytutu, Wydziału i Uczelni, które w dobie niżu demograficznego robią wszystko, by zapewnić pracownikom warunki do pracy i samorozwoju, jednocześnie dbając o właściwy poziom kształcenia. Wątpliwości zgłaszano jedynie do zauważalnego wzrostu biurokracji oraz do pewnej niestabilności programów studiów, które są modyfikowane, by dostosować je zarówno do KRK, jak i do oczekiwań studentów i rynku pracy, co z kolei nakłada na pracowników dodatkowe obowiązki. Pracownicy rozumieją jednak ten sposób działania, zgodny także z misją i strategią rozwoju uczelni.

(Załącznik nr 5 – Nauczyciele akademicki realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, stanowiący minimum kadrowe.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego:

ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Stabilizacja kadry wydaje się bardzo wysoka. Struktura oraz kwalifikacje osób prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów w zasadzie umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, ale pewne obiektywne wypadki przydziału zajęć osobom o innych kompetencjach niż wymagane do właściwego przekazu treści programowych i osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Pracownicy naukowo-dydaktyczni dysponują odpowiednimi dyplomami i/lub dorobkiem w dyscyplinach, jakie wiążą się z programem studiów i zakładanymi efektami kształcenia.

2) Zostały spełnione wymagania w zakresie minimum kadrowego na studiach I i II stopnia. Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry są adekwatne do realizowanego programu, ale w zakresie filologicznym i filmoznawczym, brak ich natomiast w zakresie dziennikarstwa i folklorystyki (brak jakichkolwiek publikacji z tych dziedzin). Brak systemu e-learningu, chociaż e-learning istnieje w ofercie dydaktycznej. Funkcjonuje natomiast tzw. „Wirtualna Uczelnia” oraz „Wirtualny Dziekanat”. Relacja między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów jest zgodna z przepisami.

3) Jednostka prowadzi na ogół odpowiednią politykę kadrową, zapewniającą pracownikom właściwe warunki rozwoju naukowego. Efekty tych działań przekładają się na systematyczny rozwój kadry (4 awanse na samodzielnego pracownika naukowego w przeciągu 3 lat). System wspierania rozwoju kadry naukowej obejmuje zarówno działania grupowe o charakterze instytucjonalnym, m.in. finansowanie konferencji naukowych i publikacji konferencyjnych organizowanych przez Instytut Filologii Polskiej oraz opłacanie uczestnictwa pracowników w konferencjach zewnętrznych, finansowanie projektów badawczych i wzbogacanie zbiorów bibliotecznych, płatnych urlopów naukowych oraz finansowanie przewodów na stopnie naukowe. Osiągnięcia naukowe i dydaktyczne kadry są okresowo oceniane. Zwraca uwagę brak kryteriów awansów naukowych doktorów habilitowanych na stanowiska profesorów nadzwyczajnych – 2 awanse odbyły się z pominięciem warunku znacznego przyrostu dorobku naukowego, a w wypadku 4 osób, które uzyskały habilitację w latach 2012-2014, brak informacji o tego typu możliwościach (jedna osoba została zatrudniona w innej jednostce na Wydziale). Należy podkreślić brak współpracy międzynarodowej i stymulacji pracowników do jej nawiązywania. Jako przyczynę wskazać można zbyt dużą zależność Filii w Piotrkowie od macierzystej Uczelni w Kielcach.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Bazę dydaktyczną Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim stanowi kampus znajdujący się przy ul. Słowackiego 114/118. Budynki, w których odbywają się zajęcia ze studentami wizytowanego kierunku studiów, mieszczące się przy ulicy Słowackiego 116 oraz 114/118 w Piotrkowie Trybunalskim, są własnością Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. W obrębie kampusu znajdują się także budynek administracyjny, w którym m. in. znajduje się Rektorat; akademik „Olimp” (z akademika mogą korzystać studenci stacjonarni, niestacjonarni oraz kadra dydaktyczna), stadion sportowy, na którym odbywają się zajęcia WF oraz imprezy sportowe i kulturalne.

Zajęcia studentów filologii polskiej, jak i pokoje pracowników prowadzących zajęcia na omawianym kierunku mieszczą się w budynku B, gdzie do roku 2014 istniała czytelnia wydziałowa, zlikwidowana decyzją władz UJK motywowaną względami oszczędnościowymi. Sale, w których prowadzone są zajęcia, są wyremontowane, czyste, dostosowane wielkością i wyposażeniem do oferowanego typu zajęć. Istnieją duże sale wykładowe wyposażone są w sprzęt multimedialny, jak i mniejsze sale, w większości zaopatrzone w podstawowy sprzęt audiotelewizyjny (np. rzutnik lub telewizor). W budynku dydaktycznym A istnieją trzy sale komputerowe, gdzie można prowadzić zajęcia wymagające pracy online. Część sal dydaktycznych jest wykorzystywana wspólnie wraz z pracownikami i studentami filologii angielskiej. W pokojach pracowników brak komputerów, drukarek oraz innych sprzętów ułatwiających realizację procesu dydaktycznego i pracę naukową. Na spotkaniu z Komisją pracownicy wyrazili zadowolenie z tego typu sytuacji, gdyż każdy z pracowników dysponuje służbowym laptopem bądź ma do takiego dostęp, co ułatwia mobilność sprzętu i realizację pracy naukowo-dydaktycznej niezależnie od miejsca.

Wszystkie budynki dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo dzięki wyposażeniu w rampy podjazdowe i windy, istnieją w nich także odpowiednio dostosowane toalety. Urządzenia ułatwiające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych są sprawne i nowoczesne, a także właściwie oznaczone.

W budynku B mieści się biblioteka otwarta w godzinach od 8 do 18. Ogólna liczba zbiorów biblioteki (stan zbiorów na dzień 31 grudnia 2014 roku) – jak wynika z Raportu Samooceny – wynosiła ogółem 117191 jednostek ewidencyjnych, w tym: książki – 106470 wol., czasopisma – zbiór czasopism liczył 726 tytułów w ogólnej liczbie 7228 woluminów. W prenumeracie bieżącej Biblioteka dysponowała ogółem 106 tytułami gazet i czasopism, a pozostałe dokumenty – 3493 jednostek ewidencyjnych. Biblioteka Filii dysponuje dostępem do zbiorów on-line dzięki 21 stanowiskom komputerowym (w tym jedno dostosowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej) oraz dostępowi do bezprzewodowego Internetu. Dostęp do Internetu mają wszyscy studenci i pracownicy nie tylko w Bibliotece, ale na terenie całej uczelni (budynki A i B), po zalogowaniu się.

Biblioteka pracuje w oparciu o Zintegrowany System Zarządzania Biblioteką SOWA, który zautomatyzował większość procesów w bibliotece. W ramach systemu bibliotecznego funkcjonują: elektroniczny katalog zbiorów on-line w dostępie lokalnym, katalog zbiorów

dostępny w sieci Internet. Ponadto Biblioteka posiada dostęp do: katalogów centralnych (Katalog Bibliotek Rozproszonych KaRo, Katalog NUKAT, Katalog Bibliotek Naukowych PAN, Katalog FIDKAR); wirtualnych katalogów bibliotecznych udostępnianych poprzez strony domowe bibliotek; bibliograficznych baz danych: Bazy Biblioteki Narodowej, w tym m.in. Bibliografie książek polskich, Bibliografia artykułów z czasopism polskich, a także Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych oraz Centralny Katalog Książek Zagranicznych (1975 -), Biblioteki Cyfrowe; Baz Ośrodka Przetwarzania Informacji: Projekty badawcze Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Nauka polska: Badania naukowe (SYNABA), Nauka polska: Rozprawy doktorskie i habilitacyjne, Nauka polska: Instytucje naukowe, Nauka polska: Społeczny ruch naukowy EDUKACJA – baza bibliograficzna artykułów z czasopism; baz danych udostępnianych w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki; czasopisma: ELSEVIER, SPRINGER, WILEY-BLACKWELL, NATURE, SCIENCE; bazy danych: SCOPUS, WEB OF KNOWLEDGE.

Czytelnicy Biblioteki mają możliwość korzystania z komercyjnych i bezpłatnych bibliograficznych i pełnotekstowych baz danych, ale korzystanie z baz komercyjnych możliwe jest wyłącznie z komputerów znajdujących się w Czytelnii Ogólnej.

Biblioteka jest przestronna, czysta, jasna, stanowiska pracy oddalone od siebie na tyle, by spokojnie pracować.

Należy potwierdzić, iż zbiory biblioteki w zakresie publikacji specjalistycznych są adekwatne do potrzeb kierunku filologia polska. Księgozbiór dla kierunku obejmuje 22219 wól. W dostępie prezencyjnym w Czytelnii znajdują się zbiory zwarte z zakresu filologii polskiej – 4483 tytułu, czasopisma z zakresu filologii polskiej – 110 tytułów, w tym w prenumeracie bieżącej 21. Szkoda jedynie, że część księgozbioru polonistycznego nadal znajduje się w zamkniętej części biblioteki w budynku A, po który obsługa biblioteczna musi chodzić, opuszczając budynek B. Nawet jeśli podjęto decyzję o zamknięciu biblioteki wydziałowej, warto byłoby zadbać o przeniesienie księgozbioru do budynku A, by studenci i pracownicy mieli nieograniczony dostęp do wszystkich zbiorów.

Na terenie miasta do dyspozycji studentów znajdują się także inne biblioteki, m.in. są Biblioteka Pedagogiczna i Biblioteka Miejska, posiadające znaczne zbiory polonistyczne.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Infrastruktura, jaką dysponuje Uczelnia, zasoby biblioteczne są właściwe dla realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów. Posiadana baza materialna, w tym budynki, liczba sal i ich wyposażenie w sprzęt multimedialny oraz dostępny księgozbiór zapewniają warunki do osiągnięcia końcowych efektów kształcenia. Zostały uwzględnione również potrzeby osób niepełnosprawnych (dostosowany jest budynek, w którym prowadzone są zajęcia na kierunku, także biblioteka oraz akademiki).

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Pracownicy naukowo-dydaktyczni zatrudnieni na kierunku filologia polska prowadzą przede wszystkim indywidualne badania naukowe. W Raporcie Samooceny (s. 29) zaznaczono, iż tego rodzaju badania, finansowane ze środków statutowych, dominowały przed 2010 rokiem, natomiast po 2010 roku powstały zespoły badawcze, ale w Raporcie brak dowodów na realizację tego typu projektów. Tabele, w których zamieszczono informacje o tematach badawczych pracowników (Raport Samooceny, s. 29-31), nie zawierają danych, o jakie zespoły badawcze chodzi, kto je tworzy, kto koordynuje prace w zespołach i jaki jest cel ich działań. Przy tytułach projektów widnieją tylko nazwiska pojedynczych pracowników, bez wskazania ich roli w projekcie. Tematyka projektów sugeruje, że mamy do czynienia z realizacją indywidualnych pomysłów badawczych, zgodnych z zainteresowaniami poszczególnych pracowników określonymi w Raporcie Samooceny. Biorąc pod uwagę niejasność tej sytuacji, można przypuszczać, iż skorelowanych badań zespołowych prowadzonych w obrębie jednostki, jak i w porozumieniu z innymi ośrodkami akademickimi czy instytucjami w jednostce się jednak nie prowadzi.

W Raporcie Samooceny (s. 29) wśród głównych kierunków badań naukowych wymieniono: piśmiennictwo polskie poszczególnych epok literackich, literaturę dla dzieci i młodzieży, literaturę słowiańską, szczególnie rosyjską, literaturę europejską, w tym francuską, regionalną kulturę literacką, dawną i współczesną polszczyznę, leksykologię oraz leksykografię historyczną i współczesną, kulturę literacką uczniów, problematykę samokształceniową w teorii i praktyce polonistycznej, prasoznawstwo, historię teatru, bibliologię i edytorstwo. Efektywność prowadzonych badań indywidualnych dokumentują publikacje z ostatnich pięciu lat pracy Instytutu, wśród których znalazło się 18 monografii, 4 edycje źródłowe, 17 redakcji monografii, 166 rozdziałów w monografiach i artykułów naukowych. Na dorobek naukowy pracowników Instytutu Filologii Polskiej składają się również kolejne tomy „Studiów i Materiałów Polonistycznych” oraz „Studiów Słowianoznawczych”. Indywidualne badania naukowe pracowników odpowiadały ich zainteresowaniom badawczym właściwym dla uzyskanych stopni i tytułów w dyscyplinie literaturoznawstwa i językoznawstwa oraz specjalizacji naukowych wykazanych w załącznikach dotyczących minimum kadrowego. Na podstawie spisu publikacji pracowników naukowych można wnioskować, że zdecydowana większość kadry systematycznie pracuje naukowo i publikuje wyniki swych badań w postaci monografii, redagowanych prac zbiorowych, artykułów w podręcznikach i czasopismach. Dorobek naukowy jednej osoby (2 artykuły w latach 2009-2010) wskazuje na jej nikły rozwój w tym zakresie.

O aktywności kadry Instytutu mają świadczyć również wystąpienia na konferencjach naukowych międzynarodowych i krajowych, chociaż w Raporcie Samooceny nie przedstawiano żadnych konkretnych danych na ten temat. W spisie publikacji, o czym była mowa w punkcie 4 niniejszego raportu, znajduje się tylko jedna publikacja międzynarodowa będąca

pokłosiem konferencji, natomiast nie ma innych świadectw uczestnictwa pracowników IFP w konferencjach zagranicznych i ogólnopolskich.

Dowodem aktywności naukowej pracowników są z pewnością organizowane przez Instytut konferencje (Raport Samooceny, s. 29). W ostatnich pięciu latach było ich 11, w tym 4 dotyczyły szeroko pojętej dydaktyki polonistycznej, zaś pozostałe poświęcone były wybranym popularnym motywom, takim jak rozrywka, tajemnica, uczta, zachwyty, taniec, moda, cisza, rozpatrywanym w kontekście literackim, językowym i kulturowym. Zastanawia nieco eklektyczność tematów konferencyjnych i raczej ich mała przydatność dydaktyczna, ale zaproszenia konferencyjne otwartą formułą tematów z pewnością zachęcały pracowników naukowych z innych ośrodków akademickich, reprezentujących różne dyscypliny badawcze, do aktywnego uczestnictwa w obradach. Godny podkreślenia jest fakt, iż od 2009 roku w kilku konferencjach naukowych brali udział studenci, głównie członkowie Studenckiego Koła Naukowego Językoznawców, a ich referaty zostały opublikowane w tomach pokonferencyjnych.

Efektem prowadzonych badań naukowych w obrębie Instytutu Filologii Polskiej są również uzyskane w ostatnich pięciu latach stopnie naukowe doktora habilitowanego. Jeden z pracowników oczekuje na dokończenie postępowania o nadanie tytułu profesora. Kolejne 4 osoby przygotowują prace habilitacyjne, co w przyszłości może skutkować wzrostem liczby awansów w jednostce.

W trakcie spotkania Zespołu Oceniającego z kadrą naukowo-badawczą pracownicy stwierdzili, że wyniki badań, zwłaszcza dotyczących literatury i regionu, popularyzują w czasie spotkań z dziećmi, uczniami i seniorami, w regularnie odbywających się zajęciach w ramach Uniwersytetu Dziecięcego, Uniwersytetu Seniorów, jak również w formie prelekcji w szkołach. Co cenne, do działań tego rodzaju angażuje się studentów, którzy pod opieką pracowników naukowo-dydaktycznych przygotowują warsztaty dla uczniów, m.in. dotyczące zwyczajów bożonarodzeniowych. Pracownicy w rozmowie wyrazili zadowolenie z warunków, jakie stwarza im Uczelnia do realizacji projektów badawczych i popularyzacji wiedzy wśród mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego. Podkreślono również, iż Uczelnia zapewnia udział w szkoleniach wspomagających kompetencje dydaktyczne oraz rozwój naukowy kadry, m.in. w zakresie pozyskiwania grantów, Horyzonty 2020, KRK, w kursach językowych, organizowanych przede wszystkim w macierzystej jednostce w Kielcach. Część pracowników skorzystała z tego typu możliwości.

W wyniku spotkania z kadrą naukowo-dydaktyczną oraz zapoznania się z wykazem dorobku publikacyjnego pracowników i programem studiów Zespół Oceniający stwierdza, że badania naukowe (przede wszystkim indywidualne) podejmowane przez pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu Filologii Polskiej wpływają w pewnym zakresie na proces i poziom kształcenia oraz ofertę przedmiotów proponowanych na kierunku filologia polska w ramach poszczególnych specjalizacji i specjalności. Istotną rolę odgrywają zwłaszcza prace naukowe z zakresu historii i teorii literatury, literatury dla dzieci i młodzieży, jak również językoznawstwa i dydaktyki, a także dotyczące kultury i literatury regionu, które przyczyniają się do realizacji zamierzonych efektów kształcenia. Jednak, o czym była mowa, brak publikacji poświadczających kompetencje do prowadzenia zajęć z folklorystyki, z dziennikarstwa,

komunikacji społecznej, itp., sprawia, że nie ma gwarancji właściwej opieki dydaktycznej w zakresie oferowanych na kierunku filologia polska modułów specjalnościowych, tj. dziennikarstwa, twórczego pisanie i wiedzy o kulturze.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Rezultaty prac naukowych (przede wszystkim indywidualnych) prowadzonych w Instytucie Filologii Polskiej znajdują odzwierciedlenie w rozwoju kadry, częściowo również w kształcie programu nauczania. Bezpośrednio sprzyjają osiągnięciu efektów kształcenia zdefiniowanych dla programu kształcenia na kierunku filologia polska, ale na poziomie ogólnoakademickim oraz specjalnościowym w odniesieniu do filologii polskiej z logopedią, filologii polskiej z językiem angielskim oraz filologii polskiej o spec. nauczycielskiej, natomiast w niewielkim stopniu dla programu filologii polskiej z dziennikarstwem, twórczym pisaniem i wiedzą o kulturze - brak tu kompetencji pracowników naukowo-dydaktycznych poświadczonych stosownym wykształceniem bądź publikacjami.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

1. Zasady rekrutacji w UJK w Kielcach, obowiązujące także w Filii w Piotrkowie Trybunalskim, określa co roku Uchwała Senatu tej Uczelni oraz osobne Zarządzenia do niej. W treści takich Uchwał z ostatnich kilku lat nie ma regulacji dyskryminujących jakichkolwiek kandydatów. Zasady i procedury rekrutacji studentów na studia I i II stopnia są przejrzyste i równościowe; przy bardzo małej liczbie kandydatów na studia nie zawsze jednak umożliwiają właściwą selekcję kandydatów, o czym świadczy także duży odsiew studentów zwłaszcza na I roku studiów I stopnia.

2. Zasady funkcjonowania ECTS, budowa punktacji nie budzą poważniejszych wątpliwości prócz pewnego przeszacowania punktowego przedmiotów fakultatywnych, co władze kierunku tłumaczyły ogólnouczelnianymi ustaleniami. Trzeba jednak przypomnieć, że studenci filologii polskiej nie znają zasad ECTS, co uniemożliwia im ocenę prawidłowości określenia nakładu pracy i czasu niezbędnego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, weryfikacja osiągniętych efektów kształcenia dokonuje się bowiem na każdym etapie kształcenia, a oceny są ściśle powiązane z dobrym przygotowaniem do zajęć i aktywnością w ich trakcie, solidnością w wykonywaniu zadań i projektów. Obecni na spotkaniu z ZO studenci stwierdzili, że wymagania prowadzących są wystandaryzowane, oceny obiektywne, a sam system oceny przejrzysty i powszechnie dostępny, jest bowiem ujęty w Regulaminie studiów zamieszczonym w Internecie, kryteria ocen zaś, podane w sylabusach do poszczególnych przedmiotów, są dodatkowo omawiane przez prowadzących na pierwszych zajęciach. Studenci filologii pol-

skiej wysoko ocenili możliwość wglądu do prac etapowych, zaliczeniowych i egzaminacyjnych, omawianie na konsultacjach z prowadzącymi popełnianych w tych pracach błędów, a także zgodność wymagań zaliczeniowych i egzaminacyjnych z zapisami w sylabusach.

3. Uczelnia umożliwia studentom wizytowanego kierunku udział w wymianach zagranicznych i krajowych dzięki umowom podpisanym w ramach programów Erasmus plus oraz Most. Informacje na temat możliwości wymiany znajdują się na stronach internetowych Uczelni, są też dostępne w Dziekanacie. Organizacja programu studiów na kierunku filologia polska sprzyja krajowej i zagranicznej mobilności studentów, których zdaniem także wysoki poziom nauczania języka obcego w Uczelni zwiększa ich możliwości korzystania z międzynarodowej wymiany. Mobilność studentów polonistyki jest jednak niska; w roku akademickim 2011/2012 w ramach programu Erasmus na wymianę wyjechał jeden student natomiast w roku akademickim 2012/2013 trzech studentów. Sami studenci jako główny tego powód wskazywali ograniczenia finansowe, zdaniem ZO ważną przyczyną braku zainteresowania piotrkowskich polonistów krajową i międzynarodową wymianą jest słaba znajomość celów, reguł i zasad systemu ECTS. Rekomenduje się zapoznanie studentów z funkcjonowaniem systemu ECTS oraz z możliwościami, jakie oferuje.

4. System opieki naukowej i dydaktycznej nad studentami filologii polskiej zasługuje na pozytywną ocenę, co potwierdzili też sami studenci na spotkaniu z ZO. Podkreślali oni możliwość wielorakiego kontaktu z prowadzącymi (regularne konsultacje, kontakt mailowy i telefoniczny). Informacje na temat konsultacji i kontakt do nauczyciela akademickiego znajdują się na stronie internetowej Uczelni oraz na tablicach informacyjnych. Prowadzący są pomocni, życzliwi i kompetentni merytorycznie; można liczyć na ich pomoc także poza godzinami zajęć i konsultacji. Studenci mają dostęp do wszelkich informacji związanych z programem kształcenia (plany studiów, harmonogramy zajęć, sylabusy, regulaminy, kalendarz, formularze wniosków) na portalu *wirtualna uczelnia* oraz w dziekanacie. Organizacja studiów (harmonogram zajęć, obciążenie w czasie semestru i w sesji egzaminacyjnej) jest właściwa, także zdaniem piotrkowskich polonistów. Którzy wysoko ocenili również możliwość swobodnego wyboru seminarium dyplomowego, opiekuna i tematu pracy licencjackiej i magisterskiej.

Studenci mają możliwość indywidualizacji programu studiów przez wybór specjalności, przedmiotów fakultatywnych, indywidualny program kształcenia oraz indywidualną organizację studiów. Takie formy uznają za wystarczające i efektywne.

Godziny otwarcia działów administracji odpowiadających za obsługę studentów są dostosowane do ich potrzeb. Studenci pozytywnie ocenili kompetencje oraz kulturę pracy pracowników tych działów.

Zasady odpłatności są zawarte w Zarządzeniu nr 41/2014 Rektora Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach z dnia 30 maja 2014 roku *w sprawie wysokości opłat za poszczególne usługi edukacyjne świadczone w Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach w*

roku akademickim 2014/2015. Zdaniem studentów uczelniany system pobierania opłat jest przejrzysty i sprawiedliwy.

W sylabusach do poszczególnych przedmiotów publikowanych na platformie wirtualna uczelnia znajdują się wszystkie informacje potrzebne studentom w procesie uczenia się, zawierają bowiem treści kształcenia, efekty kształcenia oraz metody ich weryfikacji, literaturę przedmiotu. Studenci wysoko oceniają kompletność i przydatność tych informacji, ułatwiających im m.in. wybór specjalności i przedmiotów fakultatywnych. Literatura przedmiotu często jest przestarzała, co może zakłócić proces osiągania założonych efektów kształcenia, w opinii studentów jednak jest dobrana w sposób właściwy.

Główne mechanizmy motywujące studentów do osiągania lepszych efektów kształcenia to stypendium Rektora, które otrzymuje 10% studentów legitymujących się wysoką średnią ocen lub szczególnymi osiągnięciami naukowymi czy sportowymi. Studenci osiągający wysokie wyniki w nauce mogą też realizować indywidualny program kształcenia, co umożliwia im elastyczne kształtowanie planu studiów. Studenci pozytywnie oceniają te motywujące mechanizmy.

System opieki materialnej i socjalnej w Uczelni funkcjonuje prawidłowo. Świadczenia Pomocy Materialnej są przyznawane przez Rektora i Dziekanów na podstawie *Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach*, który obejmuje wszystkie formy pomocy materialnej opisane w art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Obowiązujący system pomocy materialnej został dostosowany do przepisów wynikających z Ustawy z dnia 11 lipca 2014r. o zmianie ustawy – prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 poz. 1198). Zgodnie z art. 174 ust. 2 Ustawy, podziału dotacji dokonuje Rektor w porozumieniu z przedstawicielami samorządu studenckiego, uwzględniając proporcje między stypendiami socjalnymi a stypendiami rektora dla najlepszych studentów. Zgodnie z art. 161 ust. 2 Ustawy, regulamin studiów zostały wprowadzony w porozumieniu z samorządem studenckim.

W Filii UJK w Piotrkowie Trybunalskim działa Biuro Karier, które wspiera studentów w próbach znalezienia pracy i miejsc praktyk na kierunku filologia polska, organizuje spotkania z pracodawcami, szkolenia z umiejętności miękkich. Studenci zebrani na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili funkcjonowanie Biura Karier.

Na Wydziale Filologiczno-Historycznym prężnie działa samorząd studencki. Piotrkowscy poloniści wysoko ocenili aktywność samorządu i jego działania na rzecz studentów, zwłaszcza organizację studenckiego życia kulturalnego. Przedstawiciele Samorządu Studenckiego podkreślali dobrą współpracę z władzami Wydziału, które wspierają jego działalność, zapewniają wsparcie finansowe, zapewniają bazę lokalową.

Studenci są zadowoleni ze stosowanego na Wydziale Filologiczno-Historycznym systemu opieki naukowej, dydaktycznej i materialnej. Za mocne strony procesu kształcenia uznali ma-

te grupy zajęciowe umożliwiające indywidualne podejście prowadzących do studentów, za słabe zaś – zbyt duży wymiar godzin zajęć. Na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili system opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej. Zwrócili uwagę na szybkie rozwiązywanie spraw konfliktowych – studenci mogą kierować skargi do Władz Wydziału bezpośrednio lub za pośrednictwem Samorządu i taki tryb postępowania uznali za właściwy.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego

W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady rekrutacji są właściwe, sprawiedliwe i równościowe, brak wśród nich mechanizmów umożliwiających dyskryminację jakichkolwiek kandydatów.
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, motywuje do aktywności naukowej dzięki rozbudowanej weryfikacji efektów kształcenia i gratyfikacjom finansowym dla wyróżniających się studentów.
- 3) Uczelnia i stwarza możliwość wymiany krajowej i zagranicznej, studenci bardzo rzadko jednak uczestniczą w takiej wymianie z uwagi na ograniczenia finansowe i słabą znajomość zasad i celów ECTS.
- 4) System opieki naukowej, dydaktycznej, materialnej i socjalnej funkcjonuje prawidłowo i sprzyja osiąganiu zakładanych efektów kształcenia. Obowiązujący system pomocy materialnej został dostosowany do przepisów wynikających z Ustawy z dnia 11 lipca 2014r. o zmianie ustawy – prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014 poz. 1198).

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1) Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) został wprowadzony na Uczelni *Uchwałą Senatu UJK nr 27/2012 z dnia 26 kwietnia*. Aktualne cele i strukturę Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia określa natomiast *Uchwała Senatu UJK nr 75/2014 z dnia 27 listopada 2014 roku*.

Nadzór nad funkcjonowaniem WSZJK sprawuje prorektor ds. dydaktycznych i studenckich. System ma trzypoziomową strukturę: na szczeblu najwyższym funkcjonuje powołana przez Rektora Uczelni Komisja ds. Jakości Kształcenia, której pracami kieruje Pełnomocnik Rektora ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Tworzą ją dwa zespoły: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Uczelniany Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Na poziomie wydziału dziekan powołuje Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, na którą składa się Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia. Wy-

działowemu Zespołowi ds. Jakości Kształcenia podlega Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia, który funkcjonuje na poziomie Instytutu.

W skład Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia wchodzi: nauczyciele akademicy, studenci, doktoranci, Kierownik Akademickiego Biura Karier, Kierownik Działu Nauczania, Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych oraz inne osoby wskazane przez Rektora. Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia tworzą: nauczyciele akademicy, studenci, doktoranci, przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych. W pracach Kierunkowych Zespołów ds. Programów Kształcenia (KZPK) uczestniczą nauczyciele akademicy należący do minimum kadrowego dla danego kierunku studiów oraz przedstawiciele studentów.

Na koniec każdego roku akademickiego przewodniczący Kierunkowych Zespołów ds. Programów Kształcenia składają Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia sprawozdanie z działalności, które uwzględnione zostaje w sprawozdaniu z prac Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Dziekan przedstawia Radzie Wydziału sprawozdanie z działalności Wydziałowej Komisji ds. Jakości kształcenia wraz z planem działań naprawczych i harmonogramem ich wdrażania. Sprawozdanie to przekazywane jest dalej do Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która przygotowuje sprawozdanie końcowe i rekomendacje dotyczące działań naprawczych oraz przedstawia je Senatowi Uniwersytetu.

Szczegółowe zadania dla komisji na poszczególnych poziomach określa Zarządzenie Rektora UJK nr 47/2013. Do zadań Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia (WKJK) należy m.in. wdrażanie procedur opracowanych przez Uczelnianą Komisję ds. Jakości Kształcenia, analizowanie i publikowanie wyników oceny jakości kształcenia na wydziale, przedstawianie dziekanowi propozycji mających na celu podniesienie jakości kształcenia, prezentowanie Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia wyników samooceny w postaci raportów samooceny i planów działań naprawczych z zakresu jakości kształcenia wraz z harmonogramem ich wdrażania,

Do zadań Kierunkowych Zespołów ds. Programów Kształcenia należy:

- analiza programów kształcenia pod kątem oceny efektów kształcenia, stanowiąca podstawę ich doskonalenia,
- analiza kart przedmiotów, uwzględniająca dobór metod, dobór literatury, określenie wymagań wstępnych, nakład pracy własnej studenta, punkty ECTS, odniesienie efektów przedmiotowych (modułowych) do kierunkowych, adekwatność metod oceny,
- analiza zgodności tematów prac dyplomowych z kierunkiem studiów oraz przestrzegania regulaminu prac dyplomowych,
- analiza dostępności dla studenta pracowników naukowo-dydaktycznych,
- analiza współpracy z interesariuszami zewnętrznymi w zakresie realizowanego/ modyfikowanego/ przygotowywanego programu kształcenia,
- analiza udziału studentów w procesie tworzenia i oceny programu kształcenia.

Tak skonstruowaną strukturę zarządzania procesem dydaktycznym na Wydziale i ocenianym kierunku uznać można za przejrzystą i sprzyjającą systematyczności i kompleksowości prowadzonych analiz, mających na celu doskonalenie procesu kształcenia.

Na Uczelni opracowana została uczelniana *Księga procedur* oraz instrukcja wypełniania karty przedmiotu i instrukcja przydzielania punktów ECTS w toku studiów (*Zarządzenie Rektora UJK nr 58/2013*). Jak podkreślali na spotkaniu z zespołem oceniającym przedstawiciele Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Kierunkowego Zespołów ds. Programów Kształcenia, trwają prace zmierzające do uszczegółowienia i dopasowania obowiązujących na Uniwersytecie procedur do specyfiki Wydziału i Instytutu. I tak wprowadzono na Wydziale dodatkową procedurę dotyczącą *archiwizowania prac etapowych studentów/słuchaczy studiów podyplomowych dokumentujących efekty kształcenia* oraz *procedurę antyplagiatową*. Nauczyciel przeprowadzający egzamin ustny jest zobowiązany do przygotowania pisemnego protokołu indywidualnego dla każdego studenta, zawierającego pytania egzaminacyjne i opisową ocenę. Wszystkie prace etapowe, egzaminy pisemne i protokoły z egzaminów ustnych są przechowywane w Instytucie do czasu zakończenia cyklu kształcenia przez studenta zgodnie z tą procedurą. W uzupełnieniu uczelnianej procedury *odbywania i dokumentowania praktyk studenckich* KZPK przygotował także dodatkową kartę weryfikującą uzyskane efekty kształcenia zapisane w karcie przedmiotu, którą wypełniać ma opiekun praktyki. Skuteczność wdrażanych aktualnie procedur ocenić będzie można dopiero w kolejnym roku akademickim.

Narzędziem służącym doskonaleniu jakości kształcenia jest przeprowadzana od zeszłego roku akademickiego *ocena wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia*, obejmująca swym zakresem analizę: dokumentacji dotyczącej interesariuszy zewnętrznych, protokołów z posiedzeń KZPK, umów/porozumień w zakresie praktyk, kart przedmiotów, harmonogramów hospitacji i stopnia ich realizacji, prac dyplomowych, dokumentacji dotyczącej studiów. W przypadku wykrycia niezgodności zespół oceniający (uczelniany i wydziałowy) wypełnia *Kartę niezgodności*, która stanowi część *Raportu z oceny wewnętrznej*. *Raport z oceny wewnętrznej* z poziomu uczelnianego przekazywany jest Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Przewodniczącemu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. *Raport z poziomu wydziałowego* przekazywany jest Przewodniczącemu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz osobie odpowiedzialnej za oceniany obszar. Do każdej stwierdzonej niezgodności opisanej w raporcie podejmowane są działania naprawcze. Za ich wdrożenie odpowiada kierownik jednostki organizacyjnej, w której stwierdzono niezgodność. Zespół oceniający zapoznał się z przedstawionymi mu Raportami z oceny wewnętrznej na Wydziale oraz w Instytucie Filologii Polskiej z roku 2014 i przedstawionymi do wdrożenia rekomendacjami.

KZPK na początku roku akademickiego opracowuje roczny harmonogram działań, który uwzględnia rekomendacje Uczelnianej i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz prace nad wzbogaceniem oferty kształcenia. Monitoruje też realizację efektów kształcenia poprzez hospitację zajęć dydaktycznych, która zgodnie z uczelnianą procedurą odbywa się co najmniej raz na dwa lata. Dyrektor Instytutu przygotowuje harmonogram hospitacji, a po ich zakończeniu sporządza sprawozdanie i przekazuje Wydziałowemu Zespołowi ds. Oceny Jakości Kształcenia. Arkusz hospitacyjny zawiera m.in. informacje na temat: konstrukcji zajęć,

treści merytorycznych zajęć oraz zgodności z kartą przedmiotu. Zespół oceniający zapoznał się z harmonogramem hospitacji na rok akademicki 2014/15 oraz z wypełnionymi arkuszami hospitacyjnymi, zawierającymi opis przeprowadzonych zajęć, zalecenia dla osoby hospitowanej oraz ocenę poświadczoną podpisem zainteresowanego. Przedstawiono również sprawozdanie z hospitacji zajęć w roku 2013/14, zawierające wnioski dotyczące potrzeby modyfikacji stosowanych metod dydaktycznych.

Ważnym elementem procesu doskonalenia jakości są także elektroniczne ankiety studenckie oceniające zajęcia dydaktyczne, nauczycieli akademickich oraz pracę dziekanatu. Studenci oceniają zgodność prowadzonych zajęć z kartą przedmiotu (ankieta studencka oceniająca nauczyciela akademickiego) oraz możliwość osiągnięcia założonych efektów kształcenia, prawidłowość usytuowania przedmiotu w programie kształcenia, adekwatność określonego nakładu pracy studenta i wykorzystanie infrastruktury do osiągnięcia założonych efektów kształcenia (ankieta studencka oceniająca zajęcia dydaktyczne). Ankiety ma analizować Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia, wyniki z zeszłorocznych ankiet ze względu na niewłaściwe sumowanie elektroniczne nie mogły być jednak poddane analizom, procedurę można będzie zatem wdrożyć dopiero w tym roku akademickim (ankiety po sesji zimowej znajdują się obecnie w opracowaniu). Wyniki ankietyzacji poszczególnych pracowników kierowane są następnie do kierowników zakładów oraz udostępniane nauczycielom, którzy zapoznając się z nimi poświadczają podpisem. Bierze się je pod uwagę także przy okresowej ocenie pracownika. W sytuacji, gdy ocena nauczyciela spada poniżej 4,0 przeprowadzana jest rozmowa z dyrektorem Instytutu. Wyniki ankietyzacji nie są udostępniane studentom.

Podsumowując należy stwierdzić, iż struktura WSZJK oraz sposób zarządzania procesem dydaktycznym na ocenianym kierunku są przejrzyste, a działania projakościowe sformalizowane i udokumentowane. Większość z nich znajduje się jednak dopiero na etapie wdrażania, dlatego też ich efektywność będzie można w pełni ocenić dopiero za jakiś czas. O tym, że system nie osiągnął jeszcze pełnej sprawności świadczy fakt, że w ramach istniejących procedur nie zidentyfikowano wskazanych wyżej uchybień w procesie kształcenia. Znacząca intensyfikacja działań na rzecz monitorowania i doskonalenia procesu kształcenia nastąpiła w ciągu ostatnich miesięcy i – jak czytamy w Raporcie samooceny – wyniki i wnioski wpływające z analiz KZPK dotyczących programu kształcenia i procesu dydaktycznego „zawarte będą w protokołach z poszczególnych zebrań zespołu”.

System upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości kształcenia należy ocenić pozytywnie. Na stronie internetowej Wydziału w zakładce Jakość kształcenia umieszczono informacje na temat struktury, zadań i harmonogramu prac WKJK, wydziałowe procedury oraz sprawozdania WKJK. Ciekawą inicjatywą było także przygotowanie przewodnika po Wewnętrznym Systemie Zapewniania Jakości Kształcenia, powołanie specjalnego punktu informacyjnego dla pracowników i studentów oraz zorganizowanie Dnia Jakości na Wydziale, połączonego z konkursem dla studentów i akcją promocyjną WSZJK. Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia prowadzi także akcje informacyjne dla studentów i konsultacje w zakresie kart przedmiotów dla nauczycieli.

2. W procesie zapewnienia jakości kształcenia w jednostce biorą udział niemal wyłącznie interesariusze wewnętrzni: członkowie Uczelnianej i Wydziałowych Komisji ds. Jakości oraz Oceny Jakości Kształcenia, Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia, który funkcjonuje na poziomie Instytutu, Rada Instytutu i Rada Wydziału, pracownicy Instytutu zgłaszający do Kierunkowego Zespołu ds. Programów Kształcenia i Rady Instytutu swoje uwagi odnośnie do treści i efektów kształcenia, przygotowujący programy nowych specjalizacji, opiekunowie praktyk studenckich. We wszystkich gremiach WSZJK oraz w Radzie Wydziału mają swoich reprezentantów studenci. Interesariusze zewnętrzni są członkami jedynie Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia – na Wydziale Filologicznym jest to pracownik Archiwum Państwowego. W Raporcie samooceny znalazło się stwierdzenie, że modyfikacje planu studiów na ocenianym kierunku konsultowane były z reprezentantami prywatnej firmy i dwóch szkół, a obecni na spotkaniu ZO z interesariuszami zewnętrznymi nauczyciele piotrkowskich szkół stwierdzili, że byli proszeni o zaopiniowanie programu studiów podyplomowych, są to jednak działania niesformalizowane i okazjonalne.

Władze, pracownicy i studenci rzeszowskiej polonistyki utrzymują jednak intensywne i różnorodne kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co potwierdzili przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych przybyli na spotkanie z Zespołem Oceniającym. Byli wśród nich nauczyciele i dyrektorzy piotrkowskich szkół (często opiekunowie pedagogicznych praktyk studenckich), pracownicy Muzeum Regionalnego w Piotrkowie, Centrum Informacji Turystycznej, Archiwum Państwowego, reprezentant Piotrkowskiego Bractwa Akademickiego (rodzaju klubu absolwentów, zawiązanego oficjalnie w 2014, nieoficjalnie działającego dużo wcześniej). Wszyscy oni potwierdzili, że wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces zapewniania i doskonalenia kształcenia na piotrkowskiej filologii polskiej, choć słabo sformalizowany, jest rzeczywisty i wieloraki. W intensywnych, choć nieformalnych kontaktach z władzami, studentami i absolwentami kierunku - jako opiekunowie studenckich praktyk formułujący pisemne oceny ich przebiegu, pracodawcy, współpracownicy studentów i absolwentów polonistyki przy organizacji licznych imprez kulturalno-oświatowych, pracownicy szkół objętych patronatem Instytutu Filologii Polskiej i ściśle współpracujący z władzami i studentami kierunku – przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego mają okazję zgłaszać swoje propozycje, opinie i postulaty dotyczące procesu kształcenia na filologii polskiej.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+/-	+/-	+	+	+/-	+

umiejętności	+/-	+/-	+	+	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 - - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego

ZNACZĄCO

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Struktura zarządzania kierunkiem studiów jest przejrzysta, a wypracowane mechanizmy, narzędzia i procedury projakościowe pozwalają na kompleksową ocenę efektów kształcenia i doskonalenie jakości kształcenia, choć nie są jeszcze w pełni efektywne.

2) W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia w sposób formalny uczestniczą obecnie niemal wyłącznie interesariusze wewnętrzni; nieformalne, ale różnorodne i intensywne kontakty władz, pracowników i studentów filologii polskiej ocenianego kierunku z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego powodują w efekcie realny wpływ tego otoczenia na proces kształcenia i kulturę jakości na ocenianym kierunku.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		+			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji			+		
3	program studiów			+		
4	zasoby kadrowe			+		
5	infrastruktura dydaktyczna		+			

6	prorowadzenie badań naukowych¹			+		
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		+			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			+		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku jest interesująca, program zbudowany jest w zgodzie z regułami Krajowych Ram Kwalifikacji, studentom oferuje się kilka ciekawych i użytecznych na rynku pracy specjalności, baza i infrastruktura technodydaktyczna stoją na wysokim poziomie, w stabilnej kadrze kierunku, zwłaszcza w minimum kadrowym, znajdują się pracownicy naukowo-dydaktyczni o dużym dorobku naukowym i bogatym doświadczeniu dydaktycznym, studenci demonstrują wysoki poziom zadowolenia ze studiów na filologii polskiej. Do słabych stron kierunku należą: niewłaściwy opis niektórych kierunkowych efektów kształcenia, rezygnacja w tabelarycznym zestawieniu kierunkowych efektów kształcenia z wydzielenia efektów specjalnościowych (z wyjątkiem specjalności nauczycielskiej), co sugeruje, że każdy student filologii polskiej osiągnie wszystkie założone dla kierunku efekty – jest to nierealne, jeśli wybierze on tylko jedną z oferowanych specjalności; niedostateczne zróżnicowanie treści programowych na obu poziomach kształcenia; przedawniona literatura przedmiotu w niektórych sylabusach; brak w kadrze kierunku osób o kompetencjach merytorycznych niezbędnych do prowadzenia zajęć na niektórych specjalnościach, co powoduje niewłaściwą obsadę tych zajęć, co z kolei każe podać w wątpliwość możliwość osiągnięcia na tych zajęciach założonych efektów kształcenia. Część tych uchybień została już zidentyfikowana przez WSZJK, w najbliższym czasie zostaną wyeliminowane; liczba tych nieprawidłowości dowodzi jednak, że wypracowane w jednostce mechanizmy zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia nie osiągnęły jeszcze pełnej sprawności, aczkolwiek charakter tych mechanizmów pozwala oczekiwać ich efektywności w bliskiej przyszłości.

W odpowiedzi na raport ZO PKA Uczelnia nadesłała informację o działaniach naprawczych podjętych po otrzymaniu raportu przez Kierunkowy Zespół ds. Programów Kształcenia.

¹ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

W czerwcu br podjęto decyzję o modyfikacji kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia dla kierunku filologia polska - prace nad tą modyfikacją trwają i powinny zakończyć się we wrześniu 2015 roku; zobowiązano pracowników Instytutu do udoskonalenia sposobów weryfikacji efektów kształcenia, odświeżenia literatury przedmiotu w sylabusach oraz ustalenia zasad określających zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych obowiązujący na egzaminie dyplomowym. Rozpoczęto modyfikację programu studiów na kierunku filologia polska na studiach I i II stopnia, tak aby wyeliminować uchybienia wskazane przez Zespół Oceniający w raporcie powizytacyjnym. Efektem tej modyfikacji są zmiany w planie studiów, korekta sylabusów, eliminacja powtórzeń celów, efektów i treści kształcenia na studiach I i II stopnia, zmiana wymiaru godzinowego niektórych przedmiotów mająca na celu unowocześnienie programu studiów i dostosowanie go do potrzeb i zainteresowań studentów, likwidacja specjalności filologia polska z twórczym pisaniem na studiach I stopnia ze względu na brak specjalistów w zakresie kreatywnego pisania. Członkowie Kierunkowego Zespołu na najbliższych spotkaniach dokonają przeglądu i korekty programu wszystkich specjalności oraz sylabusów przedmiotowych. Zobligowano pracowników do takiego ukierunkowania badań naukowych, by były one ściślej związane z prowadzonymi przez kadrę polonistyczną zajęciami. Działania te umożliwiają wyeliminowanie w bliskiej przyszłości uchybień wskazanych w raporcie powizytacyjnym, co dowiedzie sprawności WSZJK, ich rezultaty powinny jednak zostać poddane ocenie podczas kolejnej wizytacji PKA.